

Elina Aaltonen

Kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen valintaperusteet Kouvolassa

Opinnäytetyö
Sosionomi (AMK)

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä	Tutkinto	Aika
Elina Aaltonen	Sosionomi (AMK)	Syyskuu 2018
Opinnäytetyön nimi		
Kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen valintaperusteet Kouvolassa		50 sivua 7 liitesivua
Toimeksiantaja		
Kouvolan varhaiskasvatus		
Ohjaaja		
Auli Jungner		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Kouvolassa kuntalaisten syitä varhaiskasvatuksen tai kotihoidon valintaan. Tarkoituksena oli myös selvittää, miten huoltajat kokevat lasten varhaiskasvatusoikeuden ja varhaiskasvatuksen palveluvalikon. Tavoitteena oli tuottaa ajankohtaista tietoa kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen valintaperusteista ja kuntalaisten toiveista niin, että kaupunki voi hyödyntää sitä kehittäessään palvelujaan.</p> <p>Tutkimuskysymyksinä olivat: 1. Mikä vaikuttaa Kouvolassa huoltajien valintaan kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen välillä? 2. Miten vanhemmat kokevat Kouvolan varhaiskasvatuksen palveluvalikon?</p> <p>Opinnäytetyössä aineiston tuottamisen menetelmänä käytettiin kyselylomaketta, joka toimitettiin kouvolaalaisille varhaiskasvatuksen valinneille alle 3-vuotiaiden lasten huoltajille Wilma-järjestelmän kautta. Kyselylomake julkaistiin saatekirjeen kanssa Kouvolan kaupungin internetsivuilla tavoittaakseen kotihoidon tuen valinneet. Vastausprosentin lisäämiseksi kaupungin nettisivut linkitettiin Facebookin keskusteluryhmään, jota käyttävät kouvolaalaiset äidit ja isät. Vastauksia tuli 166 kappaletta, joista noin 60 prosenttia oli kotihoidon tuen valinneita ja noin 40 prosenttia varhaiskasvatuksen valinneita.</p> <p>Tutkimustuloksina havaittiin, että varhaiskasvatuksen valinneista vastaajista suurin osa käytti päiväkotia. Tärkeimmät syyt varhaiskasvatuksen valintaan olivat vanhemman halu työskennellä tai opiskella. Suurin osa varhaiskasvatuksen valinneista vastaajista halusi saada lapselle sosiaalisia suhteita ja tulevaisuudessa koulussa sekä työelämässä tarvittavia taitoja. Yli 90 prosenttia vastaajista vastasi valitsevansa kotihoidon tuen, mikäli kotihoidon tuen summa olisi suurempi. Kotihoidon tuen valinneista suurimmassa osassa perheitä lasta hoiti äiti perheen omasta halusta. Suurimmat syyt kotihoidon valintaan olivat vanhemman halu viettää aikaa lapsen kanssa ja halu tarjota lapselle kiireetöntä elämää. Suurin syy haluttomuuteen käyttää varhaiskasvatusta oli huoltajan pelko suurista lapsiryhmistä ja melusta päiväkodissa. Reilu 62 prosenttia vastaajista vastasi varhaiskasvatuksen olevan heille vaihtoehto kotihoidolle, mikäli ryhmäkoot olisivat pienemmät ja henkilökunnan resurssit olisivat suuremmat. Yli 76 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä nykyiseen säädökseen varhaiskasvatusoikeudesta. Varhaiskasvatuksen palveluvalikosta yli puolet vastaajista käytti päiväkotia. Lähes 70 prosenttia vastaajista koki palveluvalikon olevan riittävän kattava.</p>		
Asiasanat		
varhaiskasvatus, kotihoidon tuki, päiväkotia, valintaperusteet.		

Author (authors)	Degree	Time
Elina Aaltonen	Bachelor of Social Services	September 2018
Thesis title		
Reasons why people choose homecare or daycare in the city of Kouvola		50 pages 7 pages of appendices
Commissioned by		
Early Childhood Education Unit of City of the Kouvola		
Supervisor		
Auli Jungner		
Abstract		
<p>The meaning of the thesis was to examine why people choose homecare or daycare for their children in the city of Kouvola. Additionally, the thesis examined what residents of Kouvola think about children's right for early childhood education in the city of their municipality. The objective of the thesis was to produce data for policymakers to help them develop their services.</p> <p>The method used was a questionnaire. In all, 166 people responded to the questionnaire and circa 60% of them chose homecare and circa 40% daycare.</p> <p>The study indicates that the two most common reasons for choosing daycare over homecare were parents' desire to work or study, and the weakening economic situation if parents stay home with the child. Most of the respondents who chose daycare wanted to strengthen their children's social relationships and transferable skills for school. When people chose homecare, it was almost always the mother who stayed at home with the child, and the reason to stay at home was the parents' own decision. The most common reason for homecare was parents' desire to spend time with their children and give them a chance for unscheduled time at home. The main reason to avoid daycare was parents' fear for large groups of children and the noisy environment. Over 76% of people who responded to the questionnaire were content with the children's right for early childhood education.</p> <p>The questionnaire reveals important data about people's reasons for their choices. It could be useful when policymakers develop their services.</p>		
Keywords		
early childhood education, homecare, daycare		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	LASTENHOITOMUODOT JA NIIDEN JÄRJESTÄMINEN.....	7
2.1	Kotihoidon tuki	7
2.2	Yksityisen hoidon tuki	8
2.3	Kuntalisä.....	8
2.4	Varhaiskasvatus	9
2.5	Varhaiskasvatuksen maksut	10
2.6	Palveluseteli.....	11
2.7	Varhaiskasvatusoikeus	11
2.8	Varhaiskasvatussuunnitelma	12
3	KOTI VAI PÄIVÄKOTI.....	13
4	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA PERHEIDEN VALINTOJEN SYISTÄ	16
5	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA MENETELMÄT	19
6	KYSELYTUTKIMUKSEN TULOSTEN RAPORTOINTI.....	21
6.1	Perheiden taustatietoja	21
6.2	Varhaiskasvatuksen käyttöaste vastaajissa.....	25
6.3	Valintana varhaiskasvatus	25
6.4	Vaihtoehtona kotihoidon tuki.....	26
6.5	Kotihoidon valinnan syyt	27
6.6	Lapsen kotihoitajan valinnan syyt	29
6.7	Perheen muu tilanne ja taloudelliset vaikuttimet.....	30
6.8	Vaihtoehtona varhaiskasvatus.....	31
6.9	Varhaiskasvatuksen palveluvalikon käyttö Kouvolassa	32
6.10	Varhaiskasvatusoikeus	33
6.11	Avoimet vastaukset.....	34
7	ANALYYSI, PÄÄTELMÄT JA TOIMINTAEHDOTUKSET	38
7.1	Perheiden taustat ja tilanteet	38

7.2	Varhaiskasvatuksen valinnan syyt	41
7.3	Syyt kotihoidon tuen valitsemiselle	41
7.4	Syyt kotiin jäävän henkilön valintaan	42
7.5	Kotihoidon tuen summa sekä kuntalisän vaikutus valintaan	42
7.6	Huoltajien suhtautuminen varhaiskasvatuksen palveluvalikkoon ja varhaiskasvatusoikeuteen	43
7.7	Toimintaehdotukset	43
8	POHDINTA	44
	LÄHTEET	46
	KUVALUETTELO	49
	TAULUKKOLUETTELO	50
	LIITTEET	
	Liite 1. Saatekirje	
	Liite 2. Kyselylomake	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni syntyi Kouvolan varhaiskasvatuksen toiveesta selvittää kyselytutkimuksen avulla, mitkä asiat ovat vaikuttaneet Kouvossa alle 3-vuotiaiden lasten huoltajilla lastensa hoitomuodon valintaan. Opinnäytetyöni tarkoituksena on kartoittaa sitä, miksi kuntalaiset ovat päätyneet valitsemaan lapselleen varhaiskasvatuksen tai järjestämään lapsensa hoidon itse kotihoidon tuella. Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa kyselytutkimuksen avulla ajankohtaista tietoa kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen valintaperusteista ja kuntalaisten toiveista niin, että kaupunki voi käyttää tietoa hyväksi kehittäessään palvelujaan. Opinnäytetyöni tarkoituksena on myös selvittää, miten vanhemmat kokevat lastensa varhaiskasvatusoikeuden ja varhaiskasvatuksen palveluvalikon.

Tutkimuskysymyksinäni ovat:

1. Mikä vaikuttaa Kouvossa huoltajien valintaan kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen välillä
2. Miten vanhemmat kokevat Kouvolan varhaiskasvatuksen palveluvalikon?

Aloitin opinnäytetyöni tammikuussa 2018 etsimällä sopivaa aihetta. Varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto tarjosi minulle aiheeksi kyselytutkimusta kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen valintaperusteista, ja kiinnostuin aiheesta heti. Pohdin aluksi, että opinnäytetyötä varten voisin suorittaa haastatteluja kohderyhmään kuuluville äideille tutkimukseni lisäksi, mutta yhdessä opettajani kanssa päädyin rajaamaan työni kyselylomakkeen analysointiin. Näin uskoin pysyvän riittävän tiiviisti aiheessa ja saavani selkeimmän sekä luotettavimman tuloksen tutkimuksestani.

Teorian opinnäytetyöhöni kirjoitin helmikuun ja maaliskuun aikana, ja suunnitelin toteuttavani kyselyn huhtikuussa, mutta kokopäivätyöni vei aikaani sen verran, että sain kyselylomakkeen valmiiksi vasta toukokuussa. Toteutin kyselyn Webropol-ohjelmalla sähköisesti pohjaten kysymykseni aikaisemmin kirjoittamaani teoriaan ja pyytämällä konsultaatiota ohjaavalta opettajaltani sekä Helena Kuusistolta. Saadessani heidän hyväksyntänsä kyselylomakkeelleni toimitin lomakkeen ja saatekirjeen Helena Kuusistolle julkaistavaksi.

Kysely toteutettiin kesäkuun aikana niin, että Helena Kuusisto toimitti kyselylomakkeeni ja saatekirjeeni varhaiskasvatuksen Wilma-järjestelmän kautta varhaiskasvatuksen valinneille alle kolmevuotiaiden lasten huoltajille. Linkki kyselylomakkeeseeni laitettiin saatekirjeen kanssa Kouvolan kaupungin internetsivuille. Saattaakseni kyselyn kotihoidon tuen valinneiden huoltajien tietoon, ja oin linkin Facebookissa Kouvolan alueen vanhemmille tarkoitetussa keskusteluryhmässä. Vastauksia kertyi riittävästi tutkimustani varten. Keskusteluryhmässä minua lähestyi kohderyhmään kuuluva äiti, joka ei ollut saanut lomaketta Wilma-järjestelmän kautta. Kouvolan internetsivuilla olevan linkin kautta myös varhaiskasvatuksen valinneet pääsivät vastaamaan kyselyyn, mikäli eivät olleet vielä Wilman kautta vastanneet.

Heinäkuussa ja elokuun alussa analysoin kyselylomakkeen vastaukset hyödyntäen Webropolin tuottamia analyysejä. Elokuun puoliväliin mennessä viimeistelin opinnäytetyöni lähetettäväksi kielentarkastajalle ja julkaistavaksi.

2 LASTENHOITOMUODOT JA NIIDEN JÄRJESTÄMINEN

2.1 Kotihoidon tuki

Kotihoidon tuki on perheelle maksettava summa, jonka myöntämisen edellytyksenä on se, että alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnallisessa päivähoitossa, vaan hänet hoidetaan kotona. Lapsen hoitajana voi olla äiti, isä tai muu huoltaja, huoltajan avo- tai aviopuoliso, muu lapsesta huolehtiva henkilö tai palkattu hoitaja. (Kotihoidon tuki.)

Kotihoidon tuki koostuu hoitorahasta, hoitolisästä ja mahdollisesta kuntalisästä. Hoitorahaan ei vaikuta perheen tulot, ja sitä maksetaan jokaisesta kotihoidon tukeen oikeutetusta lapsesta erikseen. Hoitoraha on yhdestä alle 3-vuotiaasta 338,34 €/kk, muista perheen alle 3-vuotiaista lapsista 101,29 €/kk/lapsi ja yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 65,09 €/kk/lapsi. Hoitolisään vaikuttavat perheen yhteenlasketut tulot, ja se on enintään 181,07 €/kk. Hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta. Kuntalisän määrä ja sen myöntämisperusteet vaihtelevat kunnittain, eivätkä kaikki kunnat maksa kuntalisää. Kotihoidon tuen maksaminen päättyy viimeistään silloin, kun nuorin perheen lapsista täyttää 3 vuotta. (Kotihoidon tuki; Kotihoidon tuen määrä.)

2.2 Yksityisen hoidon tuki

Yksityisen hoidon tuki on rahasumma, joka maksetaan perheelle, jos perheen alle kouluikäistä lasta hoitaa yksityinen päivähoiton tuottaja tai palkattu hoitaja, eikä lapsi ole kunnallisessa päivähoitossa. Yksityisen hoidon tuki koostuu hoitorahasta, johon vaikuttaa lapsen varhaiskasvatusoikeus, hoitolisästä, johon vaikuttaa lapsen varhaiskasvatusoikeuden lisäksi perheen tulot, ja mahdollisesta kuntalisästä. Yksityisen hoidon tukea voi hakea lapsen huoltaja, ja tuki maksetaan aina suoraan hoitajalle. Jokaisesta tukeen oikeutavasta lapsesta maksetaan hoitoraha ja hoitolisä. (Yksityisen hoidon tuki.)

Yksityisen hoidon tukea maksetaan sen mukaisesti, kuinka laaja lapsen varhaiskasvatusoikeus on. Tukea voi saada enintään sen verran, mitä lapsen hoitomaksu on. Varhaiskasvatusoikeuden ollessa yli 20 tuntia viikossa on hoitoraha 172,25 euroa kuukaudessa lasta kohden ja hoitolisä enintään 144,85 euroa kuukaudessa lasta kohden. Varhaiskasvatusoikeuden ollessa enintään 20 tuntia viikossa on hoitorahan summa 63,38 euroa kuukaudessa lasta kohden ja hoitolisä puolitetuna. (Yksityisen hoidon tuen määrä ja maksaminen.)

2.3 Kuntalisä

Kuntalisä on kunnan vapaaehtoisesti maksama tuki, joka voi olla osa lastenhoidon tukea. Sen maksaminen riippuu kunnasta. Kela voi maksaa kuntalisän kunnan toimeenpanemana, ja silloin kunta valitsee maksamisen perusteeksi Kelan kuntalisäehdoista ne, joiden perusteella kunta haluaa kuntalisää maksettavan. Jos kuntalisä maksetaan Kelan kautta, tehdään siitä aina sopimus kunnan ja Kelan välillä. Siihen kirjataan muun muassa se, millä ehdoilla ja millä ajalla kuntalisää maksetaan. Kunnan on annettava tieto sopimuksen tekemisestä Kelalle vähintään kahta kuukautta ennen haluttua sopimuksen alkamista. Kunta voi myös maksaa kuntalisän itse käyttämättä Kelaa maksajana esimerkiksi siksi, että mikään Kelan ehdoista ei ole kunnalle sopiva. (Kelan kautta maksettava kuntalisä; Kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki vai palveluseteli.)

Kunnille teetetyyn kyselyn perusteella kuntalisää maksetaan harvemmin kuin aikaisemmin. Aiemmin toteutetuissa kyselyissä kuntalisää maksoi vuonna 2014 85 kuntaa, eli 30 % kyselyyn vastanneista, vuonna 2016 60 kuntaa, eli 23 % vastanneista, ja vuonna 2018 enää 48 kuntaa, eli 19 % vastanneista kunnista. Lasten kotihoidon tuen yhteydessä maksettua kuntalisää maksettiin alle kolmevuotiaan lapsen kohdalla kyselyn mukaan keskimäärin 154 euroa, ja yli kolmevuotiaasta keskimäärin 86 euroa. Vaihteluväli oli alle kolmevuotiailla 50 - 100 euroa, ja yli kolmevuotiailla 36 - 250 euroa riippuen tukea maksavasta kunnasta. Yksityisen hoidon tuen kuntalisää havaittiin maksettavan erityisesti suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa, kun taas pienemmissä kunnissa kuntalisän maksaminen oli vähäisempää. (Kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki vai palveluseteli.)

2.4 Varhaiskasvatus

Käsitettä varhaiskasvatus käytetään, kun tarkoitetaan tavoitteellista ja suunnitelmallista erityisesti pedagogiikkaa painottavaa lapsen kasvatusta, hoitoa ja opetusta. Varhaiskasvatuksen tavoite on edistää lapsen hyvinvointia ja tukea hänen kehitystä, kasvua ja oppimista. Huoltajan vanhempainrahakauden päättyessä alkaa lapsella lakiin perustuva oikeus varhaiskasvatukseen siihen asti, kunnes alkaa oppivelvollisuus. (Varhaiskasvatus; Hakeminen päiväkotiin ja perhepäivähoitoon.)

Varhaiskasvatusta järjestetään hoitona päiväkodeissa, perhepäivähoitona ja muuna varhaiskasvatuksena, kuten kerhotoimintana. Päivähoitoasetuksen mukaan päiväkodeissa on hoito- ja kasvatustyössä toimivasta henkilöstöstä joka kolmannella työntekijällä oltava kelpoisuus lastentarhanopettajan työtehtäviin, ja muilla työntekijöillä on oltava kelpoisuuslain mukainen ammatillinen koulutus. (Varhaiskasvatus; Varhaiskasvatus ja esiopetus.)

Perhepäivähoitoa toteutetaan hoitajan kodissa pienessä ryhmässä. Perhepäivähoitajan tehtäviin suositellaan perhepäivähoitajan ammattitutkintoa, ja myös sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, lähihoitaja, on sopiva koulutus työhön. Perhepäivähoidossa voi olla samanaikaisesti enintään neljä lasta. Määrään mukaan luetaan perhepäivähoitajan omat alle perusopetusikäiset lapset. Jos perhepäivähoidossa on samaan aikaan tätä useampi lapsi, on

perhepäivähoitajan oltava suorittanut vähintään sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tai muun vastaavan tutkinnon. (Perhepäivähoitaja; Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005; Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239.)

Avointa varhaiskasvatusta toteutetaan esimerkiksi perhepuistoissa, ja siinä tarjotaan lapsiperheille muun muassa vertaistukea, yhdessä olemista, ohjattua toimintaa, tapahtumia, kerhotoimintaa ja tukea vanhemmuuteen. Kouvolassa avointa varhaiskasvatustoimintaa järjestetään kolmessa perhepuistossa viitenä päivänä viikossa. Lisäksi Mannerheimin lastensuojeluliitto tarjoaa esimerkiksi perhekahviloita, vertaisryhmiä ja kerhoja. Seurakunnan lapsi- ja perhetyö tarjoaa kristilliseen näkemykseen pohjautuvaa pyhäkoulu-, päiväkerho-, ja perhekerhotoimintaa. (Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut Kouvolassa.)

2.5 Varhaiskasvatuksen maksut

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettu laki määrittelee varhaiskasvatuksen kuukausimaksun. Palvelusopimuksessa sovitaan asiakasmaksuun vaikuttavista asioista. Perheellä on hoidon alettua kuukausi aikaa toimittaa tuloseselvitys maksun määrittämiseksi, ja mikäli perhe ei toimita tuloseselvitystä, peritään heiltä korkein asiakasmaksu (Kuva 1). Kouvolassa siirryttiin 1.8.2018 hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksuun (Kuva 2). (Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut.)

Korkeimman maksun tulorajat 1.8.2018 alkaen

Perheen koko	Bruttotulot/kk
2	4802,93
3	5413,93
4	5780,93
5	6147,93
6	6513,93

Kuva 1. Korkeimman maksun tulorajat

1.8.2018 siirrytään hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksuun

TUNTIRAJATAULUKKO 1.8.2018				
Varhaiskasvatus, ei esiopetusta	Maksu-%	Korkein maksu	tunnit ka./pv	tunnit ka.vko
84 h/kk*	40	115,60	4	20
-106 h/kk	60	173,40	4-5	-25
107-146 h/kk	80	231,20	6-7	26-35
yli 146 h/kk	100	289,00	yli 7	yli 35

* Varhaiskasvatusoikeus 20 h/vko. Huoltaja kotona. Varhaiskasvatus määrittää hoitoajat.

TUNTIRAJATAULUKKO 1.8.2018				
Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus, maksuttoman esiopetuksen osuus 84 h/kk	Maksu-%	Korkein maksu	tunnit ka./pv	tunnit ka./vko
-22 h/kk	20	57,80	-1	-5
23-62 h/kk	40	115,60	2-3	5-15
yli 62 h / kk	60	173,40	yli 3	yli 15

Kuva 2. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut

2.6 Palveluseteli

Kunta voi käyttää palveluseteliä järjestäessään myös varhaiskasvatuspalveluja. Kunta antaa palvelusetelin palvelun käyttäjälle ja sitoutuu maksamaan palvelusetelin hankkimat palvelut, kuten lapsen päivähoidon, setelin arvoon asti. Kunta hyväksyy järjestelmän piiriin yksityiset palveluntuottajat ja asettaa setelille arvon. Asiakas on oikeutettu valitsemaan itse kunnan hyväksymistä palveluntuottajista sen palveluntuottajan, jonka palveluita hän haluaa käyttää. (Kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki vai palveluseteli.)

Palvelusetelin käytön varhaiskasvatuspalveluissa on havaittu selvästi olevan lisääntymässä. Vuonna 2012 sitä käytettiin vain 25 kunnassa ja 23 kuntaa suunnitteli ottavansa palvelusetelin käyttöön varhaiskasvatukseen. Vuonna 2014 toteutetussa kyselyssä saatiin vastaukseksi, että 38 kuntaa käytti palveluseteliä ja 24 kuntaa suunnitteli ottavansa sen käyttöön. Vuonna 2016 kyselyssä vastanneista kunnista 19 % eli 48 kuntaa ilmoitti käyttävänsä palveluseteliä varhaiskasvatuksen tuottamisessa. 6 % eli 16 kuntaa ilmoitti suunnittelevansa palvelusetelin ottamista käyttöön varhaiskasvatuspalveluihin. (Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen kuntalisät ja palveluseteli – raportti.)

2.7 Varhaiskasvatusoikeus

Lapsen huoltajat päättävät lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Jokaisella lapsella on perheen tilanteesta riippumatta oikeus 20 tuntia viikossa

saada varhaiskasvatusta, ja mikäli vanhemmat työskentelevät tai perheellä on jokin erityinen tarve, on lapsella oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen. Koulun aloitusta edeltää maksuton esiopetus, johon osallistuminen tuli velvoittavaksi 1.8.2015 alkaen. (Varhaiskasvatuspaikkojen hakeminen ja esiopetukseen ilmoittautuminen; Varhaiskasvatus.)

2.8 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelmalla eli VASUlla tarkoitetaan suunnitelmaa, jossa päätetään varhaiskasvatukselle tavoitteet, toteutuminen ja arviointi. Se on velvoittava asiakirja, ja se tukee, ohjaa ja määrittelee varhaiskasvatuksen järjestämistä. Lokakuussa 2016 Opetushallitus päätti kansallisista perusteista varhaiskasvatussuunnitelmalle, ja sen pohjalta ovat varhaiskasvatuksen järjestäjät suunnitelleet ja toteuttaneet oman paikallisen suunnitelman. Paikalliset VASUt on otettu käyttöön 1.8.2017, jolloin Vasun laatiminen muuttui suosituksesta kansalliseksi normiksi. Päiväkodissa ja perhepäivähoidossa laaditaan jokaiselle lapselle lapsen henkilökohtainen VASU yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. (Uudet varhaiskasvatussuunnitelmat – Mikä muuttuu?; Ihmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma.)

Kouvolan kaupungin perhepäivähoidossa johtajana toimii lastentarhanopettaja, ja hänen asiantuntemuksensa on tukena lasten varhaiskasvatussuunnitelmia laadittaessa. Yksityisessä perhepäivähoidossa laaditaan lapselle lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, ja sen tekemisestä vastaa yksityinen perhepäivähoitaja. Hoitajalle tiedotetaan Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelmasta ja VASUn perusteista. Kaupungin perhepäivähoitoalueen johtaja antaa tarvittaessa suunnitelman laatijalle konsultaatiota. Avoimessa varhaiskasvatuksessa johtajana toimii lastentarhanopettaja tarjoten tukea pedagogiseen suunnitteluun. (Ihmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma.)

Yksityisissä päiväkodeissa noudatetaan Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelmaa, ellei päivähoitopalvelun tarjoaja ole laatinut päiväkodille omaa paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Jos yksityinen päiväkotitoimi laatii oman suunnitelman, on siinä huomioitava Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman linjaukset. (Ihmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma.)

3 KOTI VAI PÄIVÄKOTI

Lasten hoitamisesta kotona ja päiväkodissa on keskusteltu paljon. Kummankin kannattajilla on vahvoja perusteita näkemyksilleen, ja keskustelu tuntuu herättävän vahvoja tunteita. (Lapsi päivä- vai kotihoitoon.)

Suomalaisen päivähoidon lähtökohdat ovat siinä, että naisten haluttiin työllistyvän nopeasti lasten saannin jälkeen. Finlaysonin kutomon yhteydessä Forssassa perustettiin yksi Suomen ensimmäisistä päiväkodeista, ja se oli tarkoitettu työntekijöiden lapsille. Paljon uudempi keksintö on kotihoidon tuki, ja se on suhteellisen harvinainen maailmalla. (Lapsi päivä- vai kotihoitoon.)

Pohjoismaista ainoastaan Suomi maksaa perheille kotihoidon tukea siihen asti, kunnes nuorin lapsi on kolmevuotias. Kotihoidon tuen vastustajat väittävät sen heikentävän naisten urakehitystä ja työllistymistä, mutta kotihoidon tuelle löytyy myös puolustusta. Suomen kuvalehteen haastatellun Erja Rusasen mielestä lapsia ei pitäisi viedä päiväkotiin nykyistä aikaisemmin. Hän viittaa yhdysvaltalaisutkimukseen, jonka mukaan lapsilla ilmeni aggressiivisuutta ja häiriökäyttäytymistä sitä enemmän, mitä suurempia tuntimääriä he olivat hoidossa. Rusasesta päiväkodissa ei kyetä suurten ryhmäkokojen, pitkien hoitopäivien ja vaihtuvat henkilökunnan vuoksi auttamaan lapsia, joilla on syviä ongelmia. (Huotari 2018.)

Ruotsissa tutkittiin päiväkodin ja kotihoidon vaikutuksia seuraamalla yli 20 vuotta sekä päiväkodissa että kotona hoidettuja lapsia. Tulokset raportoitiin vuonna 2005, ja sen mukaan päiväkodissa olleet lapset olivat 25 -vuotiaina onnellisempia, sosiaalisempia ja he menestyivät paremmin koulussa. (Lapsi päivä- vai kotihoitoon.) Kotihoidon etuina pidetään stressittömyyttä ja kiireettömyyttä sekä vanhemman ja lapsen välisen tunnesiteen vahvistumista. Ylen juttuunsa haastatteleva lastentarhanopettaja, kasvatustieteen opiskelija ja kaupunginvaltuutettu Mikko Mäkelä suosii päiväkotia, mutta on myös sitä mieltä, että aivan pienet lapset eivät suuremmin hyödy päiväkodissa olost, vaikka yleensä ottaen viihtyvätkin siellä. Hänestä kuitenkin kouluikä lähestyttäessä varhaiskasvatuksen merkitys kasvaa. (Lapsi päivä- vai kotihoitoon.)

Jarkko Uron Vau.fi -sivustolle kirjoittaman artikkelin mukaan päiväkotihoidosta väitöskirjan kirjoittanut filosofian tohtori Eira Suhonen pohtii, voiko liika kotihoito olla haitallista lapselle. Uron mukaan Suhonen kertoo, että historiallisesti ajateltuna lapset ovat kasvaneet yhteisöissä, joissa heitä ovat hoitaneet vanhempien lisäksi isovanhemmat ja imettäjät, ja vasta viimeisen sadan vuoden aikana on alettu ajatella, että lapsen kasvattaminen ja hoitaminen kuuluu vain lapsen äidille. Artikkelin mukaan tutkimustulokset eivät vahvista väitettä siitä, että lapsen ja vanhemman kiintymyssuhde häiriintyisi, jos lapsi aloittaa päivähoiton alle kolmevuotiaana. Artikkelissaan Uro siteeraa Suhosta, joka kertoo lasten eläneen ennen suurissa perheissä ja oppineen siten ryhmässä toimimista, mutta nykyajan pienten perheiden jättävän lapsen ilman kokemusta ryhmässä olemisesta. Uron mukaan Suhonen kertoo, että ryhmässä olleiden lasten sosiaaliset taidot ovat usein paremmat ja että tämä ei rajoitu vain leikki-ikäisiin lapsiin, vaan taaperotkin hyötyvät ryhmästä. Uron artikkelissa kerrotaan Suhosen tutkimukseen osallistuneista päiväkodeista suuren osan osoittautuneen heikohkoiksi laadultaan. Suhonen korostaa, että hyvien vaikutusten tuottamiseksi lapsiryhmän olisi pysyttävä kutakuinkin samana ja riittävän pienenä ja hoitopäivien on oltava riittävän lyhyitä. (Uro.)

Aamulehti julkaisi vuonna 2016 Riikka Happonen kirjoittaman artikkelin, jossa kerrottiin uudesta suomalaistutkimuksesta, jonka mukaan suomalaislapset hyötyvät päivähoitosta eniten, jos he aloittavat hoidon 1 - 3-vuotiaana. Tutkimuksessa seurattiin vuosina 1989 ja 1990 syntyneitä lapsia 22-vuotiaaksi asti, ja tuloksissa raportoitiin viimeistään kolmevuotiaana päivähoiton aloittaneiden lasten pärjänneen koulussa paremmin kuin heidän, jotka olivat kotihoitossa yli kolmevuotiaiksi tai esikouluikäen saakka. Aamulehden mukaan sosiologian professori Jani Erola Turun yliopistosta, joka oli yksi tutkimuksen tekijöistä, kertoi erojen olleen pieniä alle kolmevuotiaana päivähoiton aloittaneiden välillä, mutta hän pitää parhaana ikänä hoidon aloittamiselle kahta vuotta. Tulosten mukaan päivähoidolla oli positiivinen vaikutus ammattikoulussa ja lukiossa pärjäämiselle ja ammattikorkeakouluopintoihin etenemiselle. Aamulehden mukaan Erola kertoo tutkittujen lasten hyötynneen päivähoitosta riippumatta heidän perhetaustastaan. (Happonen 2016.)

Aamulehdessä julkaistiin Happonen artikkelin jälkeen Mikko Pulliaisen artikkeli, jossa hän kertoo Palkansaajien tutkimuslaitoksen tutkimusjohtajan,

valtiotieteen tohtori Tuomas Kososen sanoneen, että ei ole selvää, että varhainen päivähoiton aloitus olisi hyväksi lapselle. Hän kyseenalaistaa tutkimustuloksen, jonka mukaan päivähoiton varhain aloittaneet lapset pärjäisivät paremmin koulussa. Artikkelin mukaan Kososesta ei voida sanoa, että kyseessä olisi syy-yhteys korrelaation sijasta. Kososesta tilanne on monimutkainen, sillä maailmalla on tehty hyviä tutkimuksia, joissa tulokset ovat ristiriidassa keskenään, ja näiden tulosten soveltaminen Suomeen on hankalaa, sillä monissa muissa maissa vaihtoehto varhaiskasvatukselle on epämuodollinen lastenhoito, missä hoitajana on joku muu kuin oma vanhempi. Tämän vuoksi tulokset eivät välttämättä päde Suomessa. (Pulliainen.)

Suomen kuvalehden artikkelin mukaan Suomessa on laadukasta päivähoitoa ainakin varhaiskasvatuksen opettajien koulutustason, resurssien ja lasten ryhmäkokojen suhteen. Lapset hyötyvät varhaiskasvatukseen osallistumisesta, ja se näkyy opinnoissa menestymisessä esimerkiksi siten, että toisen asteen opinnoissa tulee vähemmän keskeytyksiä. Varhaiskasvatuksen on havaittu vaikuttavan positiivisesti kognitiivisiin taitoihin ja vuorovaikutustaitoihin. Perhe-taustan vaikutus lapsen osaamiseen ja taitoihin voi vähentyä varhaiskasvatuksen ansiosta, ja artikkelin mukaan laadukas päivähoito vähentää eriarvoisuutta. (Huotari 2018).

Vaikeudet, jotka liittyvät puheen tuottamiseen, saattavat lapsella olla yhteydessä sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja käyttäytymisen säätelyyn. Myös motoriset vaikeudet, kuten kömpelyys, voivat olla yhteydessä puheeseen. Lapsen kuullun hahmottaminen ja käsitteleminen sekä pitkäaikaismuistin tai lyhytaikaisen kuulomuistin heikkous voivat liittyä tähän. Kielelliset kyvyt ovat keskeisessä asiassa lapsella etenkin kognitiivisten taitojen kohdalla, ja kieleen ja puheeseen liittyvät vaikeudet voivat johtaa luku- ja kirjoitusvaikeuksiin. Jo 2 - 3-vuotiailla voidaan havaita lukiriskin varhaisia merkkejä, ja vaikka lukemisen ja kirjoittamisen taito kehittyy koko elämän ajan, on kielenkehityksen tukemisessa lapsen varhaiset vuodet kaikkein tärkeintä aikaa. Varhaiskasvatuksessa lasta voidaan tukea kielellisessä kehittämisessä pedagogisin keinoin. (Nurmilaakso & Välimäki 2011.)

4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA PERHEIDEN VALINTOJEN SYISTÄ

Lasten hoitamisen syitä kotona ja varhaiskasvatuksessa on tutkittu jonkun verran. Ylen vuonna 2018 tekemän selvityksen mukaan maaseutumaisilla paikkakunnilla kotihoidon tukea käytetään yleisemmin pitkään. Selvityksen mukaan Suomessa kotihoidon tukea käytetään suhteellisesti eniten Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla, jossa yli 15 prosenttia perheistä oli valinnut kotihoidon tuen. Ylen mukaan sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamo Helsingin yliopistosta selittää tämän herätysliikkeiden ja erityisesti lestadiolaisten perheiden suurella määrällä alueella, sillä kotihoidon tukeen kuuluva sisarkorotus tekee tuesta houkuttelevamman monilapsisissa perheissä. Hiilamon mukaan asiaan liittyy uskonnollinen perhekäsitys naisten ja miesten perinteisistä rooleista, päivähoitopaikkojen välimatkat, alueen kuntalisät, elinkeinorakenne ja työllisyystilanne. (Yle selvitti: Kotihoidon tukea käytetään eniten keskustan vahvoilla alueilla – katso oman kuntasi tilanne.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan 89 % perheistä käyttää kotihoidon tukea ainakin jonkin aikaa vanhempainvapaan jälkeen, ja lapsen hoitajana toimii 97 prosentissa tapauksista äiti. Yli puolet perheistä käyttää kotihoidon tukea enintään 12 kuukautta ja kolmannes perheistä enintään 7 kuukautta. 16 % perheistä käyttää kotihoidon tukea täysimääräisesti, eli yli 24 kuukautta. (Perhevapaiden jakautuminen vanhempien kesken.)

THL:n mukaan kotihoidon tukea käyttävät pisimpään ne äidit, joilla on vain vähän koulutusta eikä heillä ole työpaikkaa, johon palata vanhempainvapaan jälkeen. Perheen koko vaikuttaa siihen, valitseeko perhe kotihoidon tuen vai varhaiskasvatuksen. Kolmen ja useamman lapsen vanhemmat hoitavat useammin lapsensa kotona, ja yhden tai kahden lapsen vanhemmat valitsevat useammin varhaiskasvatuksen ollen itse työelämässä. Äidin iän on havaittu myös vaikuttavan, ja nuoret alle 25-vuotiaat äidit valitsevat useammin kotihoidon tuen ja yli 30-vuotiaat äidit ovat työelämässä. THL:n perhevapaatutkimuksen mukaan äidin arviolla päivähoiton laadusta on yhteys siihen, kuinka pitkään hän on kotona kotihoidon tuella. Jos äiti ei ole tyytyväinen päivähoitoon, jää hän kolme kertaa todennäköisemmin kotiin hoitamaan lapsia vielä nuorimman lapsen ollessa kaksivuotias. (Perhevapaiden jakautuminen

vanhempien kesken; Epäily päivähoidon laadusta voi pidentää äitien kotihoiton tuen käyttöä).

Sipilä, Rantalaiho, Repo ja Rissanen kertovat kirjassaan "Rakastettu ja vihattu kotihoiton tuki", että sukupuoli vaikuttaa kotihoiton valintaan. Kirjan mukaan yli 90 % kotihoiton tuen saajista on äitejä, ja harva isä jää hoitamaan lasta kotiin moneksi vuodeksi. Kirjaa varten tehdyissä haastatteluissa näkyy, että kotihoitoa arvioidaan naisten mahdollisuutena, luonnollisena tai moraalisenä tehtävänä ja joskus jopa äidin diktatorisena päätöksenä. Haastatteluissa tuli esiin tulkintoja, joiden mukaan kotihoitoa pidetään äidin mahdollisuutena pitää taukoa työelämästä. Kyselyssä äidit perustelivat perhevapaita "hoivavastuulla", ja mitä vähemmän koulutusta äiti oli saanut, sitä enemmän hoivavastuu korostui. Myös perheen pienituloisuus vaikutti tähän lisäävästi hoivavastuun korostusta. Yhä äidin antamaa hoivaa korostettiin, eli sukupuolittuneet kulttuuriroolit ovat yhä olemassa. Isät ottavat osaa nykyään kotiöihin, mutta arki mielletään edelleen äidin toimintakentäksi. Myös joidenkin äitien tunne moraalisesta velvollisuudesta hoitaa itse lapset nousi esiin. Haastatteluissa kaksi kolmesta kotona kaksivuotiasta lasta hoitavasta äidistä oli sitä mieltä, että "pienten lasten äitien kuuluu olla kotona". Näistä äideistä lähes puolet eivät halunneet muiden hoitavan lastaan. Useassa tapauksessa myös äitien puolisoit toivoivat tätä valintaa. Kotiin jäänti oli joissakin tapauksissa äitien päätös, josta hän ei edes keskustellut puolisonsa kanssa. (Sipilä, Rantalaiho, Repo & Rissanen 2012.)

2000-luvulla vain muutama prosentti kotihoiton tuesta on ollut isien käytössä. Kuitenkin kolmannes kotiin jäävistä isistä käytti kotihoiton tukea melko pitkään, 1-2 vuotta. Isän todennäköisyyttä jäädä kotiin näyttäisi ennustavan perheen hyvätuloisuus ja vanhempien korkea koulutus. Isän kotiin jäämisen haasteet liitetään usein isän työuraan tai perheen talouteen. Joidenkin kirjaan haastateltujen vanhempien mielestä kotihoiton tuki on liian pieni, eikä isät sen vuoksi halua jäädä kotiin. (Sipilä ym. 2012.)

Kelan selvityksen mukaan vain 6 % suomalaisista pitää kotihoiton tukea riittävänä, 15 % sanoo sen olevan jokseenkin riittävä ja suurimman osan mielestä tuki on riittämätön. Äitien tulotaso on usein alempi kuin isien, jolloin perheistä äidin on viisaampaa hoitaa lapsia kotona. Keskeinen peruste äidin

kotiin jäämiseen on taloudellisen turvallisuuden lisäksi isän työura ja sen turvaaminen. Isät myös voivat kohdata naisia enemmän syrjintää valitessaan kotiin jäämisen, ja he voivat kokea leimautuvansa työpaikallaan. Työn luonne myös saattaa olla sellainen, ettei isän ole mahdollista jäädä pois tehtävistään vuodeksi tai kahdeksi. (Sipilä ym. 2012.)

Omasta elämästä ja omista valinnoista sekä omasta ajasta on tullut tärkeä jälkimodernissa maailmassa. Monille kotihoidon tuella vietetty aika tarkoittaa oman tahdon toteuttamista, ja antaa tilan reflektoida mm. omaa suhdetta työelämään. Kotihoidon tuen ei voi sanoa olevan vain hoitomuotovalinta, vaan se on monille äideille valinta oman hyvinvoinnin puolesta. Perheestä ja kotona olemisesta nauttiminen korostuu puhuttaessa kotihoidon tuesta, eivätkä kotona olevat vanhemmat perustele valintaa vain lasten ja perheen parhaalla, vaan mainitsevat myös oman hyvinvointinsa ja halunsa nauttia lapsestaan. Nykymaailmassa korostetaan perheaikaa, ja ajatellaan, että vanhempien tulee viettää riittävästi aikaa lastensa kanssa varmistaakseen kiintymyssuhteen rakentuminen. (Sipilä ym. 2012.)

Usein lasten kotihoito nähdään vaihtoehtona kiireiselle elämälle, ja sitä pidetään edellytyksenä hallitulle ja rauhalliselle arjelle. Työn ja perheen yhteensovittamisen koetaan olevan hankalaa. Vanhemmat haluavat suojella lasta kiireeltä ja stressiltä sekä aikatauluilta. Vanhemmat myös kokevat kotona olemisen olevan heille itselleen hengähdystauko, mikäli he kokevat työnsä olevan raskasta ja huonosti palkattua. Vanhemmat myös kokevat, että toisen heistä jäädessä kotiin huolehtimaan lapsesta ja perheen arjesta voi toinen keskittyä paremmin työuraansa. (Sipilä ym. 2012.)

Kotihoidon tuen valinnan taustalla on myös vaihtoehdottomuus. Vähemmän koulutetut ja pienituloisemmat äidit valitsevat todennäköisimmin kotihoidon tuella kotiin jäämisen, ja jos äidin työmarkkina-asema on epävakaa, on äiti todennäköisemmin pitkään kotona. Kotihoidon tuki toimii vaihtoehtona, jolle ei oikein ole vaihtoehtoa esimerkiksi silloin, kun äidillä ei ole työtä, johon siirtyä vanhempainvapaan jälkeen. Jos äideillä on työpaikka, jäävät he harvemmin pitkäksi aikaa kotiin. Sipilän ym. haastattelujen mukaan monet kaksivuotiaiden lasten äidit, jotka olivat palanneet työelämään, olisivat halunneet hoitaa lapsia kotona pidempään. Kotihoitoa usein perustellaan myös sillä, että muut lapsen

hoitamiseksi olemassa olevat vaihtoehdot ovat ei-toivottuja. Esimerkiksi päiväkodin kohdalla vanhemmilla on monesti huoli lapsen väsymisestä ja suurista ryhmäkoista. Siihen, miten pitkään vanhemmat ovat kotona hoitovapaalla, vaikuttaa osaltaan päivähoidon laatu ja saatavuus. (Sipilä ym. 2012.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Laadullinen (kvalitatiivinen) ja määrällinen (kvantitatiivinen) tutkimustapa kiinnittää huomion eri asioihin. Yksinkertaistettuna erot johtuvat muun muassa aineistojen havaintotapausten ja -yksiköiden määrästä. Määrällisessä tutkimuksessa käytetään mitattavuutta ja numeroja, ja analyysi perustuu tilastotieteeseen ja yleensä edellyttää aineiston viemistä taulukoiden muotoon. Laadullinen tutkimus käyttää kieltä ja tekstejä, analysoi merkityksiä ja niiden suhteita, ja aineistot viedään analyysia varten yleensä tekstin muotoon. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011.)

Laadullinen tutkimus korostaa ihmistä elämismaailmansa kokijana, toimijana ja havainnoijana. Nämä kokemukset ovat suhteessa tilanteisiin, aikaan ja paikkaan. Kvalitatiivinen tutkimus on usein joustava tutkimusmuoto, ja tutkimusongelma saatetaan asettaa väljästi. Laadullisuus korostaa tutkimuksen prosessia. Merkitysten keskeisyyden ja kokemuksellisuuden vuoksi tulkinnallisuutta korostetaan, ja tutkimustulokset ymmärretään tulkinnaksi, jonka perustana aina on jo monesti tulkittu. Kvalitatiivisen tutkimuksen tieteenfilosofiset perustelut korostavat kokonaisvaltaisuutta ja hyväksyvät, että ihminen on kokonaisuus, osa todellisuutta ja elämismaailmaa. Ajatellaan, että merkityksiä tutkitaan osana asiayhteyksiä. Aineistot ovat usein suhteellisen pieniä. (Ronkainen ym. 2011.)

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa hyödynnetään määrien eroja, muutoksia ja jakautumia, ja tulkitaan sekä kuvataan ilmiötä, vaikutussuhteita ja havaittuja yhteyksiä. Määrät analysoidaan yleisimmin matemaattisesti mallintamalla tai tilastoina. Jotta tutkija pystyisi hakemaan järkeviä yhteyksiä ja selityksiä, vaatii tilastollinen analyysi erityisen vahvaa hallintaa asian teoriasta. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus hyödyntää

määriä keräämällä tietoa suurista joukoista, jolloin yksilökohtainen sattumanvaraisuus häviää. (Ronkainen ym. 2011.)

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksinä ovat

1. Mikä vaikuttaa Kouvolassa huoltajien valintaan kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen välillä?
2. Miten vanhemmat kokevat Kouvolan varhaiskasvatuksen palveluvalikon?

Opinnäytetyöni käyttää sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Kuten Ronkainen ym. (2011) kirjassaan sanoo, voi monien tutkijoiden mielestä tutkimusongelmaa lähestyä monesta eri näkökulmasta käyttäen eri metodeja.

Analyysissäni käytän avointen kysymysten ja tutkittavien vapaiden kommenttien kohdalla hermeneuttista tutkimustapaa. Hermeneuttinen tai tulkinnallinen laadullinen tutkimus tavoittelee tutkittavien tapaa tulkita todellisuutta ja luoda merkityksiä ilmiöille. Tämä lähestymistapa korostaa tutkijan herkkyyttä ymmärtää ja kuunnella toisen ihmisen kokemuksia ja ymmärtää niitä. Analyysissä pyritään säilyttämään tutkittavien autenttisia ilmauksia mahdollisimman pitkälle. Tämä tutkimustapa edellyttää sitoutumista tutkittavien näkökulmaan. (Ronkainen ym. 2011.) Koska olen itse elänyt samanlaisessa elämäntilanteessa kuin tutkittavani ja tehnyt samat päätökset vaihtoehtojen välillä kuin he, oli minulle luontevaa sitoutua heidän näkemyksiinsä.

Aineistonkeruutavakseni valitsin kyselylomakkeen, joka toimitettiin koko perusjoukolle alle 3-vuotiaiden lasten vanhempia. Lasten vanhemmat tekivät itse valinnan siitä, vastaavatko he kyselyyni.

Kyselylomakkeessa on yhtenä vaihtoehtona käyttää valmiita vastausvaihtoehtoja, ja tähän päädyin. Valmiiden vastausvaihtoehtojen kohdalla tutkijan täytyy tietää etukäteen, millaisia vastauksia tutkittavat todennäköisesti antavat kysymyksiin. Vastaukset pystyin ennakoimaan aikaisempien tutkimusten avulla. On tärkeää, että jokaiselle vastaajalle on lomakkeessa sopiva vastausvaihtoehto, ja sen vuoksi vaihtoehtoisissa tulee olla kohta "muu, mikä?". Kysymysten muotoilussa täytyy olla huolellinen, sillä eniten virheitä aiheutuu juuri epätarkoista ja monitulkintaisista kysymyksistä,

jos tutkittava ei ajattele samoin kuin tutkija. Kysymysten on oltava yksiselitteisiä, eivätkä ne saa olla häilyviä tai johdattelevia. (Valli 2018.)

Kyselylomaketutkimuksessa voidaan käyttää poikittaistutkimusta tai pitkittäistutkimusta. Poikittaistutkimuksessa aineisto kerätään useilta vastaajilta yhtenä ajankohtana, ja pitkittäis- eli seurantatutkimuksessa aineisto on kerätty vähintään kahtena eri ajankohtana samalta vastaajaryhmältä. Poikittaistutkimuksella lähinnä kuvaillaan ilmiötä ja pitkittäistutkimuksella niitä pyritään selittämään. (Valli 2018.) Käyttämäni tutkimustapa on poikittaistutkimus, sillä keräsin aineiston perusjoukosta erotetulta pienoisyjoukolta yhtenä ajankohtana. Tutkimuksessani kuvailen ilmiötä, eli millaisia pelkoja ja toiveita sekä elämäntilanteita samankaltaisessa elämänvaiheessa elävillä on ja kuinka ne vaikuttavat heidän valintoihinsa, enkä pyri selittämään sitä, miksi nämä pelot ja toiveet vaikuttavat heidän päätöksiinsä.

6 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOSTEN RAPORTOINTI

Kyselyn alussa kartoitin kyselyyn vastanneiden perheiden tilanteita, eli muun muassa perheen kokoonpanoa, vanhempien ikää, koulutusta ja työllisyystilannetta. Kyselyssä selvitin, millaiset asiat ovat vaikuttaneet vanhempien päätökseen siitä, valitsevatko he alle kolmevuotiaalle lapselleen varhaiskasvatuksen vai hoitavatko lapsen itse kotona kotihoidon tuella. Lomakkeen lopussa pyysin vastaajilta vapaata kommenttia aiheesta.

Kyselylomakkeessani käytin perheen vanhemmista muotoa ”äiti tai perheen muu aikuinen” ja ”isä tai perheen muu aikuinen”. Näin pyrin saamaan vastauksia koskien myös muita kuin biologisia vanhempia, eli esimerkiksi vanhempien puolisoilta tai lapsia vanhempien puolesta kasvattavia sijaisvanhempia tai iso- vanhempia.

6.1 Perheiden taustatietoja

Kyselyyn vastasi 166 perhettä. Jokaisessa perheessä oli äiti, isä oli 91,6 %:ssa ja muita aikuisia oli 1,2 %:ssa perheistä. Muu aikuinen oli kummassakin perheessä äidin puoliso.

Taulukko 1. Vanhempien ikä

Ikä	Äiti	Isä
<20	0	0
20-25 v.	9,6 %	3 %
26-30 v.	24,1 %	16,3 %
31-35 v.	39,8 %	34,3 %
36-40 v.	21,1 %	28,9 %
yli 41 v.	5,4 %	11,5 %

Taulukko 2. Vanhempien koulutus

Koulutus	Äiti	Isä
Peruskoulu	1,9 %	4,2 %
Ammattikoulu tai lukio	40,1 %	53 %
Ammattikorkeakoulu	41,4 %	21,7 %
Yliopisto	16,6 %	10,2 %

Taulukko 3. Vanhempien työsuhde

Työsuhde	Äiti	Isä
Toistaiseksi voimassa oleva	50 %	63,9 %
Määräaikainen	8,4 %	5,2 %
Kokoaikainen	22,9 %	39,4 %
Osa-aikainen	9 %	1,9 %

Taulukko 4. Perheen vuositulot

Vuositulot	
Alle 10 000 €	3 %
10 000-20 000 €	6 %
21 000-40 000 €	25,3 %
41 000-50 000 €	24,1 %
Yli 51 000 €	41,57 %

Kyselyyn vastanneissa perheissä eniten oli 31 - 35-vuotiaita äitejä ja isiä. Seuraavaksi eniten äitejä oli ikäryhmässä 26 - 30 ja isejä ikäryhmässä 36 - 40. Suurin osa äideistä oli suorittanut ammattikorkeakoulun ja suurin osa isistä ammattikoulun tai lukion. Enemmistö äideistä ja isistä työskenteli toistaiseksi voimassa olevassa työsuhhteessa. Äideillä oli selkeästi enemmän osa-aikaisia

työsuhteita kuin iseillä, ja selvästi suurempi osa äideistä kuin iseistä oli ilman työsuhdetta. Vastauksista voi huomata, että äidit olivat korkeammin koulutettuja kuin isät, mutta silti suurempi prosenttiosa iseistä kuin äideistä työskenteli toistaiseksi voimassa olevasti ja kokoaikaisesti. Selvästi suurempi osa äideistä kuin iseistä oli kokonaan ilman työsuhdetta. Suurin osa perheistä tienasi yli 51 000 € vuodessa.

Vertasin varhaiskasvatuksen ja kotihoidon valinnoita perheitä. Kotihoidon valinnoissa 98 perheessä äitejä oli 98 ja isejä 91. Muita aikuisia 1, joka oli äidin puoliso. Varhaiskasvatuksen valinnoissa 68 perheessä äitejä oli 68 ja isejä 61. Muita aikuisia oli 1, joka oli äidin puoliso.

Taulukko 5. Äidin ikä vertailtuna

Äidin ikä	Kotihoito (vastaajia 98)	Varhaiskasvatus (vastaajia 68)
<20	0	0
20-25 v.	11	5
26-30 v.	22	18
31-35 v.	42	24
36-40 v.	18	17
>41 v.	5	4

Taulukko 6. Äidin koulutus vertailtuna

Äidin koulutus	Kotihoito (vastaajia 90)	Varhaiskasvatus (vastaajia 67)
Peruskoulu	1	2
Ammattikoulu/lukio	37	26
Ammattikorkeakoulu	40	25
Yliopisto	12	14

Taulukko 7. Äidin työsuhde vertailtuna

Äidin työsuhde	Kotihoito	Varhaiskasvatus
Toistaiseksi voimassa oleva	45	38
Määräaikainen	3	11
Kokoaikainen	21	17
Osa-aikainen	9	6
Ei työsuhdetta	33	5

Taulukko 8. Isän ikä vertailtuna

Isän ikä	Kotihoito (vastaajia 94)	Varhaiskasvatus (vastaajia 62)
<20	0	0
20-25 v.	2	3
26-30 v.	19	8
31-35 v.	33	24
36-40 v.	31	17
yli 41 v.	9	10

Taulukko 9. Isän koulutus vertailtuna

Isän koulutus	Kotihoito (vastaajia 87)	Varhaiskasvatus (vastaajia 61)
Peruskoulu	3	4
Ammattikoulu/lu- kio	55	33
Ammattikorkea- koulu	19	17
Yliopisto	10	7

Taulukko 10. Isän työsuhde vertailtuna

Isän työsuhde	Kotihoito	Varhaiskasvatus
Toistaiseksi voimassa oleva	60	39
Määräaikainen	4	4
Kokoaikainen	36	25
Osa-aikainen	2	1
Ei työsuhdetta	3	3

Taulukko 11. Perheen vuositulot vertailtuna

Perheen vuositulot	Kotihoito (vastaajia 98)	Varhaiskasvatus (68)
Alle 10 000 €	3	2
10 000-20 000 €	7	3
21 000-40 000 €	28	14
41 000-50 000 €	25	15
Yli 51 000 €	35	34

6.2 Varhaiskasvatuksen käyttöaste vastaajissa

Varhaiskasvatuksen valitsemista kartoittavaan kysymykseen vastasi 166 vastaajaa. Heistä 59 % vastasi, että lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. 41 % vastasi kyselyn kohteena olevan alle 3-vuotiaan lapsensa olevan varhaiskasvatuksessa.

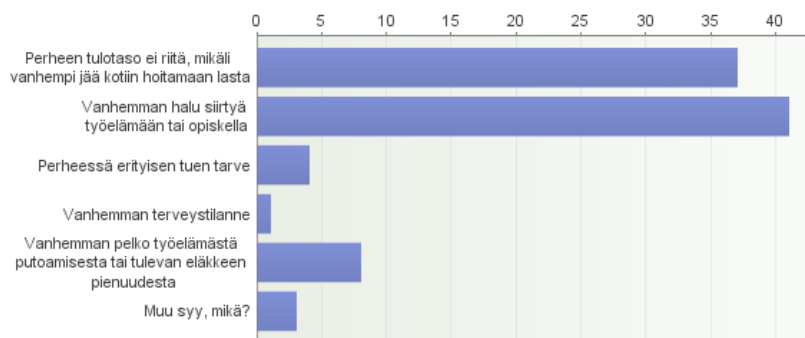
6.3 Valintana varhaiskasvatus

Lapsen varhaiskasvatuspaikkaa käsittelevään kysymykseen vastasi 65 vastaajaa. Heistä 81,5 % vastasi valinneensa päiväkodin lapselleen, 16,9 % vastasi valinneensa perhepäivähoidon ja 4,6 % vastasi kohtaan "muu". Kaksi heistä vastasi lapsensa olevan vielä kotona, mutta aloittavan syksyllä päiväkodissa.

Kyselyssä kartoitettiin varhaiskasvatuksen valintaan johtaneita syitä. 65 vastaajaa vastasi kysymykseen. Vanhemman halu siirtyä työelämään tai opiskella vaikutti 63,1 %:lla. 56,9 % vastasi, että perheen tulotaso ei riitä, mikäli vanhempi jää kotiin hoitamaan lasta. 12,3 %:lla oli pelko työelämästä putoamisesta tai tulevan eläkkeen pienyydestä. 6,2 % vastasi, että perheessä on erityisen tuen tarve. 4,6 % vastasi muun syyn, joita olivat tukiverkoston puute, molempien vanhempien oleminen työelämässä ja vanhempien olevan maanviljelijöitä tai yrittäjiä. 1,5 % vastasi vanhemman terveystilanteen vaikuttaneen. (Kuva 3.)

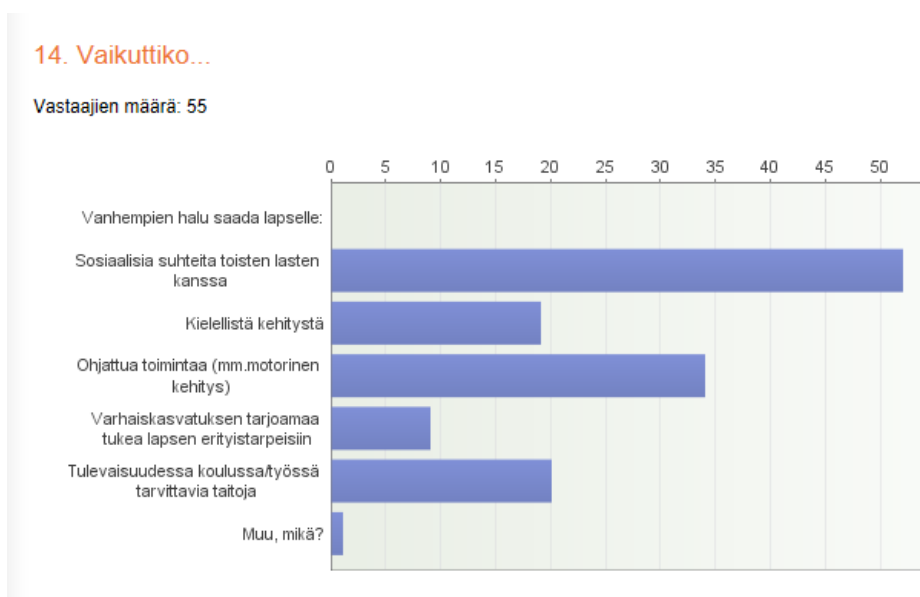
13. Vaikuttiko päätökseenne valita varhaiskasvatuksen lapsellenne:

Vastaajien määrä: 65

Kuva 3. Varhaiskasvatuksen valinnan syyt

Vanhempien halu saada lapselle sosiaalisia suhteita toisten lasten kanssa vaikutti 94,5 %:lla vastaajista. Halu saada lapselle ohjattua toimintaa (mm. motorinen kehitys) vaikutti 61,8 %:lla, halu saada tulevaisuudessa kou- lussa/työssä tarvittavia taitoja vaikutti 36,4 %:lla, halu saada lapselle kielellistä kehitystä vaikutti 34,6 %:lla. Halu saada varhaiskasvatuksen tarjoamaa tukea lapsen erityistarpeisiin vaikutti 16,4 %:lla ja muu syy vaikutti 1,8 %:lla. Muu syy oli ”tärkein asia alle 3 v. on turvallinen ilmapiiri ja riittävästi syliä”. (Kuva 4.)

Kuva 4. Vanhempien toiveet varhaiskasvatukselle

6.4 Vaihtoehtona kotihoidon tuki

Kysyin varhaiskasvatuksen valinnoilta vastaajilta, valitsisivatko he kotihoidon tuen, mikäli jokin vaihtoehtoista toteutuisi. Kysymykseen vastasi 55 vastaajaa. Heistä 92,7 % valitsisi kotihoidon tuen, mikäli kotihoidon tuen summa olisi suurempi. 16,4 %, mikäli kotiäitiyden ja -isyyden arvostus lisääntyisi, 10,9 % vastasi muun syyn. Muita syitä olivat muun muassa se, että lähialueella olisi tarjolla enemmän sosiaalisia kontakteja kotiäidille sekä lapsille, perheessä olisi toinen tienaava aikuinen, olisi mahdollisuus tehdä satunnaisesti töitä samalla, jos kotiin jäävällä aikuisella olisi mahdollisuus esimerkiksi kehittää itseään opiskelujen kautta. Myös ”muu syy” -kohdassa vastattiin, että kotihoidon tuen summa on liian pieni mahdollistaakseen kotiin jäämisen, sillä asunovelallisenä raha ei riittäisi elämisen kuluihin.

Kysyin vastaajilta minkä suuruinen kotihoidon tuki mahdollistaisi kotiin jäämisen lapsen kanssa. Kysymykseen vastasi 70 vastaajaa. Heistä 74,3 %

vastasi 551 - 650 €, 17,1 % vastasi 350 €, 5,7 % 451 - 550 € ja 2,9 % 351 - 450 €.

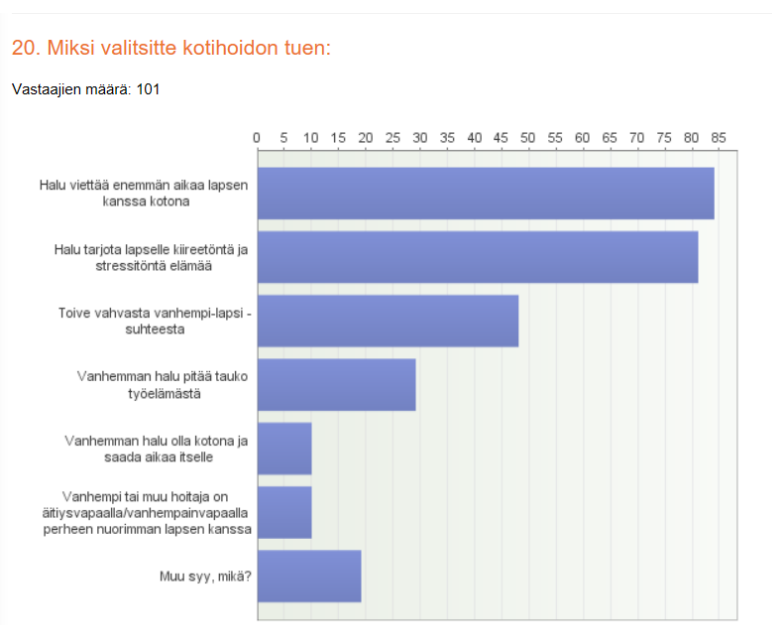
Vaihtoehtona varhaiskasvatukselle on lapsen hoitaminen kotona kotihoidon tuella. Tutkimukseeni vastanneista varhaiskasvatuksen valinneista 92,7 % valitsisi kotihoidon tuen, mikäli kotihoidon tuen summa olisi suurempi, ja 16,4 %, mikäli kotiäitiyden ja -isyyden arvostus lisääntyisi. Muita syitä valita kotihoidon tuki oli muun muassa se, että lähialueella olisi tarjolla enemmän sosiaalisia kontakteja kotiäideille sekä lapsille, perheessä olisi toinen tienaava aikuinen, olisi mahdollisuus tehdä satunnaisesti töitä samalla tai jos kotiin jäävällä aikuisella olisi mahdollisuus esimerkiksi kehittää itseään opiskelujen kautta. Tutkimukseni mukaan yli 70 % varhaiskasvatuksen valinneiden mielestä 551 - 650 € suuruinen kotihoidon tuki mahdollistaisi lapsen kanssa kotiin jäämisen. Tuloksessa on otettava huomioon, että summa oli suurin asettamistani vaihtoehtoista.

6.5 Kotihoidon valinnan syyt

Kysyin, ovatko vastaajat järjestäneet lapsensa hoidon kotihoidon tuella. Vastaajia oli 166, heistä 60,8 % vastasi kyllä, 39,2 % ei.

Kotihoidon tuen valitsemisen syitä kartoittavaan kysymykseen vastasi 101 vastaajaa. 83,2 %:lla syynä oli halu viettää enemmän aikaa lapsen kanssa kotona, 80,2 %:lla halu tarjota lapselle kiireetöntä ja stressitöntä elämää, 47,5 %:lla toive vahvasta vanhempilapsi-suhteesta, 28,7 %:lla vanhemman halu pitää tauko työelämästä, 9,9 %:lla vanhemman halu olla kotona ja saada aikaa itselle, 9,9 %:lla vanhempi tai muu hoitaja on äitiysvapaalla/vanhempainvapaalla perheen nuorimman lapsen kanssa, 18,8 %:lla oli muu syy. (Kuva 5.) Muuna syynä oli eniten kokemus siitä, että pienelle lapselle on parempi olla kotona. Muita syitä olivat esimerkiksi osittainen hoitovapaa, jolloin rahallisesti oli sama tilanne, käykö vanhempi töissä täysipäiväisesti vai ei, sillä hoitomaksut olisivat suuremmat. Usealla vastaajalla oli kotona useampia lapsia, sekä alle kouluikäisiä että pieniä koululaisia, joiden vuoksi vanhempi halusi olla kotona. Yhdellä vastaajalla syynä oli, että äiti on työskennellyt päiväkodissa ja kokee, että suuressa lapsiryhmässä yksittäiselle lapselle ei jää aikaa ja huomiota. Myös turvallisuus ja kiusaaminen päiväkodissa mietitytti

äitiä. Lapsen erityisyys ja vakavat allergiat olivat useammalla vastaajalla syynä. Matkustelu ja toisen vanhemman reissutyöt olivat myös syynä. Vuorohoidon ei koettu toimivan hyvin, sillä hoitopäivien valikoiman ei koettu palvelevan vuorotyöläisiä. Vanhemmat olisivat joutuneet ottamaan lapselleen 12 päivää hoitoa kuukaudessa, vaikka todellisuudessa tarve olisi ollut paljon vähäisempi.

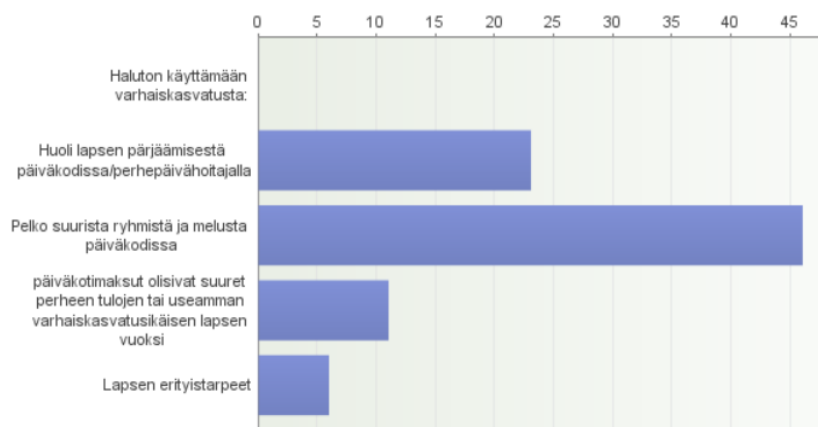

Kuva 5. Kotihoidon valinnan syyt

59 vastaajaa vastasi olevansa haluton käyttämään varhaiskasvatusta. (Kuva 6). Heistä 78 % vastasi syyksi pelon suurista ryhmistä ja melusta päiväkodissa, 39 % vastasi huolen lapsen pärjäämisestä päiväkodissa/perhepäivähoitajalla, 18,6 % vastasi, että päiväkotimaksut olisivat suuret perheentulojen tai useamman varhaiskasvatusikäisen lapsen vuoksi, ja 10,2 % vastasi syyksi lapsen erityistarpeet.

21. Miksi valitsitte

Vastaajien määrä: 59

Kuva 6. Haluton käyttämään varhaiskasvatusta

Hoitolisän saantia kartoittavaan kysymykseen vastasi 102 vastaajaa, heistä 56,9 % vastasi, että ei saa, 43,1 % vastasi, kyllä saa.

6.6 Lapsen kotihoitajan valinnan syyt

Kysyin, kuka lasta hoitaa kotona. Vastaajia oli 101, joista 85,2 % vastasi, että äiti. 10,9 % vastasi muun hoitajan hoitavan lasta. Muita hoitajia oli useimmiten isovanhemmat, lisäksi hoitajina toimi täti, MLL-kummi, perhetuttu ja muu sukulainen. 4 % vastasi isän hoitavan lasta.

Lasta hoitavan henkilön valinnan syitä kartoittavaan kysymykseen vastasi 100 vastaajaa. 80 % vastasi vanhemman halun jäädä kotiin hoitamaan lasta vaikuttaneen valintaan. 22 % vastasi, että vanhempien palkkatuloerot olivat suuret, jolloin pienituloisempi jäi kotihoidon tuelle. Näistä vastaajista lähes jokainen vastasi äidin tulojen olevan pienemmät, ja siksi äidin jääneen kotiin lapsen kanssa. Yksi vastaaja vastasi puolisonsa toimivan yrittäjänä ulkomailla. 13 % vastasi, että vanhemmalla ei ollut työpaikkaa, johon palata vanhempainvapaalta. Näistä kaikki paitsi 2 vastaajaa täsmänsi, että äidillä ei ollut työpaikkaa, ja kaksi ei vastannut, kummalta vanhemmalta puuttui työpaikka.

13 % vastasi muun syyn vaikuttaneen. Muita syitä olivat esimerkiksi haluttomuus laittaa lasta päiväkotiin, äiti olisi halunnut itse hoitaa lasta kotona, mutta taloudellisen tilanteen vuoksi joutuivat päätymään toiseen hoitajaan, sairaus, ja äidin opiskelu monimuotokoulutuksena, jolloin lapsen hoitaminen

kotona onnistui samalla. Jossain perheessä isä oli yrittäjä eikä siksi voinut jäädä kotiin. Myös isän mahdottomuus jatkaa töissä mielenterveydellisten syiden vuoksi sekä vanhempien vaikeudet saada töitä olivat syynä, ja joillain työpaikat mahdollistivat sen että vanhemmat tekivät eri työvuoroja ja pystyivät vuorotellen hoitamaan lasta kotona. Joissain perheissä ei ollut muita hoitajia kuin äiti tai äidin imetys vaikutti päätökseen. Joillain äiti oli yrittäjä ja pystyi työskentelemään kotona hoitaessaan lasta tai äiti opiskeli kotihoidon tuella. Joillain lapsen kehitys oli viiveinen, eikä vanhempi jaksanut taistelurumbaa saadakseen riittävän tuen lapselleen varhaiskasvatuksessa, joillain oli toinen lapsi syntymässä, jossain perheissä vanhemmat olivat maatalousyrittäjiä ja lapsen hoito oli järjestetty maatilan työnjaon mukaan. 6 % vastasi isovanhemman tai muun hoitajan halun hoitaa lasta vaikuttaneen valintaan. 3 % vastasi, että vanhemman työpaikka ei mahdollistanut kotihoidon tuelle jäämistä. Näistä jokaisella kyse oli isän työpaikasta. Syynä oli esimerkiksi se, että isä työskenteli rakennusalalla, jolloin töitä on tehtävä silloin kun niitä on tarjolla.

6.7 Perheen muu tilanne ja taloudelliset vaikuttimet

Kysymykseen, onko perheessä muita alle kouluikäisiä lapsia, vastasi 102 vastaajaa. Heistä 36,3 % vastasi, että ei ole, 48 %, että on 1 lapsi, 13,7 %, että on 2 lasta, 2 %, että on 3 lasta. Yli neljää muuta kouluikäistä lasta ei ollut kenelläkään.

Muiden perheen alle kouluikäisten lasten varhaiskasvatusta kartoittavaan kysymykseen vastasi 102 vastaajaa. Heistä 70,6 % vastasi, että kukaan perheen lapsista ei ole varhaiskasvatuksessa, 25,5 % vastasi kyllä, kaikki muut ovat varhaiskasvatuksessa, ja 3,9 % vastasi, että osa lapsista on varhaiskasvatuksessa.

Yli kolmilapsisista 16 perheestä 4 vastasi kaikkien perheen muiden lasten olevan varhaiskasvatuksessa, 10 vastasi kaikkien olevan kotihoidossa ja 2 vastasi osan lapsista olevan varhaiskasvatuksessa. Kaksilapsisista 49 perheestä 14 vastasi muiden perheen lasten olevan varhaiskasvatuksessa, 33 vastasi kaikkien lasten olevan kotihoidossa ja 2 vastasi osan lapsista olevan varhaiskasvatuksessa.

Perheen muista lapsista maksettavaa hoitorahaa kartoittavaan kysymykseen vastasi 92 vastaajaa. Heistä 62 % vastasi, että he eivät saa hoitorahaa perheen muista lapsista, ja 38 % vastasi, että kyllä saavat.

Kuntalisän vaikutusta päätökseen hoitaa lapsi kotona kotihoidontuella kartoittavaan kysymykseen vastasi 102 vastaajaa. Heistä 69,6 % vastasi, että ei vaikuttanut, 30,39 % vastasi, että kyllä vaikutti. Perusteluja vastaajilla oli suurimmaksi osaksi, että kuntalisästä on apua talouteen, mutta se on niin pieni summa, että ei vaikuttanut päätökseen jäädä kotiin. Vastaajilla oli myös kommenttia, että kuntalisä vahvisti päätöstä jäädä kotiin, sillä kotihoidon tuki on niin pieni. Osa vastaajista koki, että pienikin lisä kotona olemiseen kannustaa, sillä perhe ei ollut halukas laittamaan lasta varhaiskasvatukseen esimerkiksi sisäilmaongelmien takia, tai päiväkotien koettiin olevan täynnä. Kuntalisän myös sanottiin olevan joillekin perheille iso apu.

Kysyin, onko kotihoidon tuki riittävän suuri. Kysymykseen vastasi 102 vastaajaa. Heistä 88,2 % vastasi, että ei ole, ja 11,8 % vastasi, että on. Kotihoidon tuen riittävää summaa kartoittavaan kysymykseen vastasi 102 vastaajaa. Heistä 52 % vastasi riittävän summan olevan 551 - 650 €, 30,4 % 451 - 550 €, 12,8 % 350 €, 4,9 % 351 - 450 €.

6.8 Vaihtoehtona varhaiskasvatus

Kysyessäni, valitsisiko vastaaja varhaiskasvatuksen, mikäli jokin vaihtoehtoista toteutuisi, vastasi 59 vastaajaa. Heistä 13,6 % vastasi, että harkitsisi varhaiskasvatusta, mikäli saisi lisää tietoa palvelusetelin käyttömahdollisuudesta varhaiskasvatuspaikan valinnassa, ja 33,9 % vastasi voivansa harkita varhaiskasvatusta, mikäli varhaiskasvatusmaksut olisivat pienemmät, 62,7 % vastasi, että muu vaihtoehto. Enemmistö vastaajista sanoi, että harkitsisivat päiväkotia, mikäli ryhmäkoot olisivat pienemmät ja henkilökunnan resurssit suuremmat. Lisäksi tuli vastauksia, että lapsi on vielä niin pieni, että vastaaja ei harkitsisi päiväkotia millään syyllä. Kolme vastaajaa vastasi valitsevansa päiväkodin, mikäli saisi työpaikan. Yksi vastaaja vastasi, että voisi harkita päiväkotia, mikäli saisi itse päättää hoitopäivistä ja ajoista. Useampi vastaaja sanoi harkitsevansa päiväkotia, mikäli hoitopaikan saisi lähimmästä

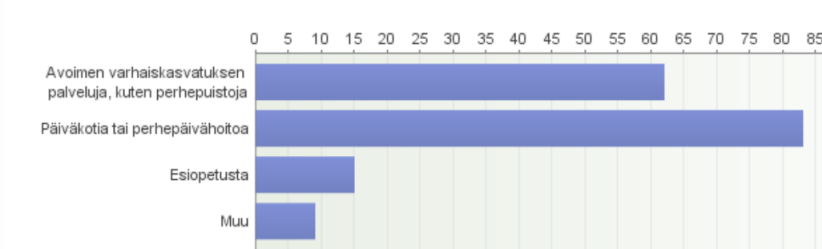
päiväkodista. Yksi vastasi valitsevansa päiväkodin, mikäli kotihoiton tuki lakautettaisiin.

6.9 Varhaiskasvatuksen palveluvalikon käyttö Kouvolassa

Palveluvalikon käyttöä kartoittavaan kysymykseen vastasi 142 vastaajaa. (Kuva 7). Päiväkotia tai perhepäivähoitoa ilmoitti käyttävänsä 58,5 %, avoimen varhaiskasvatuksen palveluja, kuten perhepuistoja ilmoitti käyttävänsä 43,7 %, esiopetusta käytti 10,6 % ja muuta palveluvalikkoa 6,3 %. Muissa palveluvalikon vastauksissa mainittiin muun muassa vuoropäiväkoti, perheneuvola ja seurakunnan kerhot.

9. "Kouvolassa varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa, perhepäivähoitajien kotona ja perhepuistoissa. Vuoropäiväkodeissa on mahdollisuus hoitoon iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Esiopetusta annetaan päiväkotien ja peruskoulujen esiopetusryhmissä". Käyttekö palveluvalikosta:

Vastaajien määrä: 142

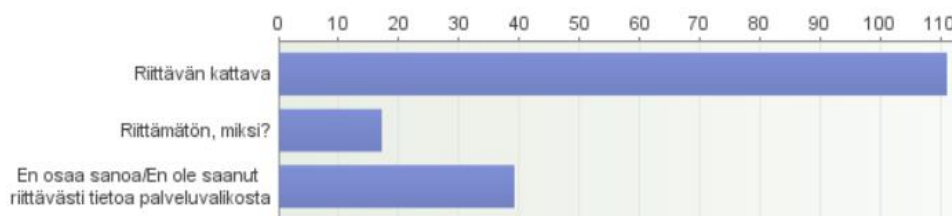
Kuva 7. Palveluvalikosta käytettävät palvelut

Kysyttäessä vastaajien kokemusta varhaiskasvatuksen palveluvalikosta vastasi 164 vastaajaa (Kuva 8). Heistä 67,7 % vastasi palveluvalikon olevan riittävän kattava. 23,8 % vastasi, että ei osaa sanoa tai ei ole saanut riittävästi tietoa palveluvalikosta. 10,4 % vastasi palveluvalikon olevan riittämätön. Perusteluja riittämättömyydelle oli muun muassa heikosti kotiin saatava tilapäishoito, perhepuistojen rajatut aukioloajat, kerhojen vähäisyys ja kerhojen puuttuminen ihan pienille lapsille. Syynä oli myös erityislasten huomioimattomuus ja tarve muutaman tunnin hoitomahdollisuuteen vanhemman toimittaessa omia asioitaan. Vastaajat mainitsivat syyksi tarpeen iltapäivisin tai iltaisin tapahtuvalle kerhotoiminnalle, puuttuvan ykkösluokkalaisten kesähoidon, ja joku piti palveluvalikkoa joustamattomana.

10. Miten koette varhaiskasvatuksen palveluvalikon?

Vastaajien määrä: 164

Kuva 8. Palveluvalikon kattavuus.

Vertasin kotihoidon ja varhaiskasvatuksen valinneita palveluvalikon käytössä. 76:sta kotihoidon valinneesta 56 käytti avoimen varhaiskasvatuksen palveluja, kuten perhepuistoja, 19 päiväkotia tai perhepäivähoitoa, 8 esiopetusta ja 7 vastasi ”muu”. Palveluvalikon kattavuutta kartoittavaan kysymykseen vastasi 96 kotihoidon valinnutta vastaajaa, ja heistä 56:sta palveluvalikko oli riittävän kattava, 12:sta riittämätön, ja 30 vastasi, että ei osaa sanoa tai ei ole saanut riittävästi tietoa palveluvalikosta.

Varhaiskasvatuksen valinneista 66 perheestä 6 vastaajaa käytti avoimen varhaiskasvatuksen palveluja, kuten perhepuistoja, 64 päiväkotia tai perhepäivähoitoa, 7 esiopetusta ja 2 vastasi ”muu”. 68 vastaajasta 55 vastasi palveluvalikon olevan riittävän kattava, 5 riittämätön ja 9 vastasi, että ei osaa sanoa tai ei ole saanut riittävästi tietoa palveluvalikosta.

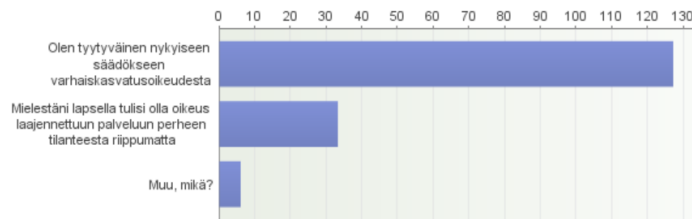
6.10 Varhaiskasvatusoikeus

Kysymykseen, miten vastaaja kokee lapsensa oikeuden varhaiskasvatukseen, vastasi 165 vastaajaa (Kuva 9). Heistä 77 % vastasi olevansa tyytyväinen nykyiseen säädökseen varhaiskasvatusoikeudesta. 20 % vastasi, että heistä lapsella tulisi olla oikeus laajennettuun palveluun perheen tilanteesta riippumatta. 3,6 % vastasi muun syyn. Muita vastauksia oli esimerkiksi, että pitäisi saada tarpeen mukaan tunteja tai päiviä, ettei tarvitsisi maksaa käyttämättömistä päivistä. Yksi vastaaja toivoi, että varhaiskasvatuspaikat jaettaisiin ensin työssäkäyvien vanhempien lapsille, ja mikäli tilaa jäisi, otettaisiin muita lapsia 20 tuntia viikossa niihin paikkoihin, mihin mahtuu. Yksi vastaaja oli tavallaan

tyytyväinen, että kaikilla perheillä on mahdollisuus valita varhaiskasvatus. Hänestä perheet ovat kuitenkin eriarvoisia maksun suhteen.

31. "Lapsella on lakiin perustuva oikeus varhaiskasvatukseen, joka alkaa kun huoltajan vanhempainrahakausi päättyy. Varhaiskasvatusoikeus on voimassa oppivelvollisuuden alkuun asti. Jokaisella lapsella on oikeus 20 h/viikossa kestävään varhaiskasvatukseen. Jos vanhemmat käyvät työssä, opiskelevat tai perheen tilanteesta on jokin erityinen tarve, lapsella on oikeus 20 h/viikossa laajempaan palveluun". Miten koette lapsenne oikeuden varhaiskasvatukseen?

Vastaaajien määrä: 165

Kuva 9. Tyytyväisyys varhaiskasvatusoikeuteen

Vertasin kotihoidon ja varhaiskasvatuksen valinnoita keskenään. 97:stä kotihoidon valinneesta vastaajasta 74 oli tyytyväisiä varhaiskasvatusoikeuteen, 20 vastasi, että lapsella tulisi olla oikeus laajennettuun palveluun perheen tilanteesta riippumatta ja 4 vastasi "muu". 68:sta varhaiskasvatuksen valinneesta 53 oli tyytyväinen nykyiseen säädökseen varhaiskasvatusoikeudesta ja 13 vastasi, että lapsella tulisi olla oikeus laajennettuun palveluun perheen tilanteesta riippumatta. 2 vastasi "muu".

6.11 Avoimet vastaukset

Pyysin vapaita kommentteja vastaajilta kotihoidon tukeen ja varhaiskasvatukseen liittyen. 45 vastaajaa vastasi tähän.

Useampi vastaajaa kommentoi, että hänestä alle kolmevuotiaan lapsen paikka on kotona, mutta koska nyky-yhteiskunnassa työelämä on niin epävarmaa, on vanhemman pidettävä kiinni työpaikastaan ja laitettava lapsi varhaiskasvatukseen. Samoin moni vastaaja vastasi, että olisi halunnut olla pidempään kotona lapsen kanssa, mikäli se olisi ollut taloudellisesti mahdollista. Osa-aikaisesti varhaiskasvatuksessa olleen lapsen kohdalla koettiin, että määrätty hoitoajat olivat huonot. Toinen vastaaja koki, että mikäli saisi itse päättää vaka-hoidossa olevan lapsen hoitoajat, pystyisi vastaaja käymään töissä satunnaisesti. Moni koki hyvänä asiana mahdollisuuden hoitaa lapsi kotona kotihoidon tuella ja voida silti tehdä keikkatöitä viikonloppuisin. Vastaaja

koki, että kotona ei ole varaa hoitaa lasta, mutta päiväkodit ovat aivan täysiä. Useampi vastaaja koki päiväkodissa olevan liian suuret ryhmät, ja heistä varhaiskasvatuksessa olevilla lapsilla esiintyi häiriökäyttäytymistä enemmän kuin kotona olleilla lapsilla. Yksi vastaaja piti päiväkodin ruokaa ravinneriköyhänä ja sokeripitoisena.

“Yksinhuoltajana ei mitään mahdollisuutta jäädä lapsen kanssa kotiin jos meinaa maksaa vuokraa ja ruokkia lapsen. Välillä tuntuu ettei työstä saatava palkkakaan meinaa riittää. Huonoa omaa tuntoa en kannan siitä että lapsi meni vuoropäiväkotiin vuoden vanhana, turvallinen hoito ja paljon uusia sosiaalisia tilanteita!”

“Kaikkien kolmen lapsen kohdalla olen ollut kotihoidontuella, mutta silti on ollut pakko käydä työssä viikonloppuisin/iltaisin, muuten ei rahat olisi riittäneet. Nyt nuorimmainen joutui aloittamaan hoidon 1,5v taloudellisen tilanteen vuoksi. Monet itkut itketty sen vuoksi, vaikka lapsi hyvään päiväkotiryhmään pääsi-kin.”

“Kotihoidontuen määrä on liian pieni, todella moni menee väkisin töihin lapsen ollessa 9kk. Jos tuki olisi parempi niin olisi uskallusta jäädä kotiin ja lähteä myöhemmin työelämään. Päivähoitomaksun periaate on taas liian suuri, varsinkin jos perheessä on monta lasta niin hoitomaksut ovat valtavat ja "pakko" mennä töihin koska ei saa tukeakaan. Jos nämä kaksi tukea saataisiin balanssiin niin varmasti olisi paljon mukavampi töihin lähtö kun sen aika koittaa.”

“Meillä Ei ole mitään ennakkoluuloja varhaiskasvatusta kohtaan mutta kokemuksen mukaan lapsi pääsee myös oman perheen aktiivisuuden avulla mukaan ikäryhmittäisiin kontakteihin ja kasvaa ja kehittyy sosiaalisesti ja hyvin pärjääväksi itsenäiseksi yksilöksi näinkin! On ihana tarjota lapsillensa rauhalliset aamut ja päivät kotona mummon kanssa vanhempien ollessa töissä ... koulun ja eskarin alkaessa ehtii kyllä alkaa elämään tarkemmin aikataulutetussa yhteiskunnassa.”

“Nykyisillä päivähoitoresursseilla kaikki lapset eivät hyödy täysin varhaiskasvatuksesta. Lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin ei pystytä

vastaamaan varhaiskasvatuksessa. Jollekin perheelle sopii varhaiskasvatus päivähoitossa, jollekin perheelle on sopivampaa hoitaa lapsi kotona. Näitä on väärin vertailla keskenään.”

“Onko vanhempien tai perheiden toivolla niin merkitystä, kun vastaus on, että lapset laitetaan sinne missä on tilaa hoitoon. Epävarma ja sekava hoitokuvio ei innosta lapsia laittamaan hoitoon. Myös Kouvolan kaupunki työnantajana ei kannusta palaamaan töihin, koska ei mahdollista useinkaan lyhennettyä työaikaa eikä huomioi perhetilanteita.”

“Kokemukseni mukaan laajennettua varhaiskasvatusoikeutta myönnetään Kouvolassa mukavasti myös mm.vanhemman sairauden tai uupuksen vuoksi vaikka vanhempi olisi kotona.”

“Minulle molempien lasten kotona hoitaminen suunnilleen 2-vuotiaaksi oli varsin tärkeä arvovalinta. Taloudellisesti se toki rasittaa merkittävästi perhettä ja eläkkeissä erityisesti minua, mutta nämä asiat ovat vähemmän tärkeitä verrattuna lasten hyvinvointiin. Sinällään uskon, että varhaiskasvatuksesta on myöhemmin merkittävää hyötyä ja tarkoitus olisi, että nuorempikin aloittaisi osa-aikaisesti päiväkodissa syksyllä.”

“Siirtyminen tuntiperusteiseen laskuttamiseen hankaloittaa varsinkin osa-aikaisen hoidon järjestämisen/tuntimäärän kyttämisen ja lisää paineita jo ennestään kuormittuneelle pikkulasten perheelle. Jos lapsi on kokoaikainen ja työ on säännöllistä, tuntiperusteinen hoito ihan ok.”

“Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, mutta myös oikeus olla omien vanhempien kanssa riittävästi. Työelämän tulisi joustaa enemmän, jotta nämä kaksi asiaa voisi yhdistää paremmin.”

“Meille syntyy syksyllä kolmas lapsi. Muut lapset ovat 4- ja 2- vuotiaat. Mielelläni laittaisin kaksi vanhempaa lastani puolipäiväisenä päiväkotiin syksyllä (johon olen oikeutettu), mutta matka päiväkotiin on turhan pitkä ja hoitoajat huonot. Kaikkien jaksamiselta on parempi olla kotona. Kouvolassa on paljon virikkeellistä toimintaa lapsille vaikka joka päivä, jos vain itse haluaa niissä käydä.”

“Puollan päiväkotia, en näe päiväkotia millään tavalla huonona. Siellä lapset saavat tekemistä ja tavata muita lapsia. Omassa elämässä huonot hoitoajat ja -matka yhdistettynä pitkiin aikoihin ilman toista aikuista perheessä tekee päivähoidosta hankalan.”

“En olisi valmis jäämään kotiin vaikka kotihoidontukea nostettaisiin. Myös naisten osallistuminen työelämään on arvokasta ja tärkeää. Laadukas varhaiskasvatus mahdollistaa tämän.”

“Olin itse 3 kk kotihoidontuella. Ei rahaa säästössä ja menot pysyivät samana mutta tulo oli olematonta. Miinukselle mentiin ja rajusti, nyt niitä tässä maksellaan pari vuotta ainakin. En olisi kauempaa kyllä halunnutkaan olla kotona. Itse tarvitsin henkisesti aikuisten seuraa ja oman arvon tuntoa sekä toisenlaista jaksamista ja energiaa; jota sain töistä. Energiaa että jaksan kotona olla lasten ja mieheni kanssa iloisella mielellä. Vakipaikka minua odotti töissä; joten sekin helpotti asiaa. Tälle toisellekin lapselleni halusin myös omaa ikäistä seuraa;; jota päiväkodista saa. Hyvä kokemus esikoisen kanssa tästä samasta vuoro-ohjelmasta päiväkodista. Useampi ammattitaitoinen aikuinen vahtii, opastaa ja neuvoo ja tarkkailee lastani. Se on hyvä tunne. Ja kommunikoinamme päivittäin kuulumiset ja huomiot. Itse en ole muutenkaan sitä äitityyppiä joka jaksaa käydä perhekerhoissa ja muissa äiti/ vauva tapaamisissa. Saatikaan ole sitä ihmistyyppiä joka käy kavereiden kanssa kahvilla! Se että lapsi on päiväkodissa parantaa lapsen kommunikointi muiden ihmisten kanssa ja taidot sekä kehitys on ikäisensä mukaisella tasolla. Valinta määräytyy mielestäni äitityypin, rahan sekä työllistymisen mukaan. Jokainen valitsee sen vaihtoehdon joka on hänen perheelleen sillä hetkellä paras vaihtoehto. Ja lopuksi vielä..Ei se yhteiskunta kyllä millään paranna tai arvoosta kyllä kotiäitiyttä! Kertoohan tuo kotihoidontuki siitäkin. Ja palkkaan jos olisi verrannollinen niin; kyllähän miehet usein naisia enemmän tienaa. Annetaan tämänkin eli kotihoidon tuen keksijöille :vauva sekä 350 e/ kk käteen rahaa ja sanotaan että noilla sun on nyt pärjättävä! Kiitos olen puhunut!”

“Meillä on 4 lasta , kun lapsista 3 oli alle 4 vuotiaita sai isä kotihoidontukea 3 lapsestamme. Asuimme Kotkassa tuolloin ja siellä ei ollut kuntalisää ollenkaan. Kouvolalisä on ehdottoman arvokas tuki kotihoidontueksi. Valitsimme

kotihoidon siksi, että lapsemme olivat hyvin pieniä ja halusimme heidän saavan olla kotona, koska uskoimme kodin olevan paras hoitopaikka lapsille. Nyt kun 2 vanhinta lastamme ovat päiväkodissa olemme huomanneet sen kehitettävien tarvittavia kädentaitoja ja sosiaalisia taitoja. 3 vuotias ja 1 vuotiaamme ovat lähteneet tarhaan nyt ja mielenkiinnolla seuraan eroja mitä syntyy kotikasvatuksella ja kun lapset ovat varhaiskasvatuksessa pienestä asti. 2 vanhempaa lastamme ovat toimintaterapiassa ja puheterapiassa. Seuraan mielenkiinnolla miten kahden nuoremman kohdalla käy. Menevätkö hekin toiminta- ja puheterapiaan vai onko varhaiskasvatuksella merkitystä asiaan.”

“Nykyinen subjektiivisen oikeuden rajaaminen on tuonut lisää vaihtuvuutta ja lapsia ryhmiin, eli siis hoitopäivät kuormittavat niin lapsia kuin henkilökuntaa enemmän kuin ennen. Rauhallinen kasvuympäristö on helpompi luoda kotona. Siihen pystyy varmasti jokainen ns. keskiverto hyvä perhe. Olen myös todella tyytyväinen lapseni saamaan laadukkaaseen päivähoitoon varhaiskasvatuksen piirissä. Silti koen, ja omassa ammatissani varhaiskasvattajana toivon, että asenneilmapiiri ja tuet muuttuisivat siihen suuntaan, että alle 3 v. paikka olisi kotona, jotta perhe voisi mahdollisimman pitkään vaalia varhaislapsuuden yhteisiä, tärkeitä hetkiä. Ilman huolta taloudesta (=paremmat tuet) se olisi helpompaa.”

7 ANALYYSI, PÄÄTELMÄT JA TOIMINTAEHDOTUKSET

Tutkimukseni vastaa esittämiini tutkimuskysymyksiin, jotka ovat:

1. Mikä vaikuttaa Kouvolassa huoltajien valintaan kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen välillä?
2. Miten vanhemmat kokevat Kouvolan varhaiskasvatuksen palveluvalikon?

7.1 Perheiden taustat ja tilanteet

Tutkimuksessani en havainnut perheiden koostumuksen vaikuttavan lasten hoitomuodon valintaan. Tutkimukseni mukaan varhaiskasvatuksen valinneissa on hieman enemmän perheitä, joissa on vain äiti, mutta ero on kuitenkin niin pieni, että en pidä sitä merkittävänä ja usko sen vaikuttavan valintaan.

Kuten kirjassa “Rakastettu ja vihattu kotihoidon tuki” sanotaan sukupuolen vaikuttavan siihen, kumpi vanhemmista jää kotiin lasten kanssa (Sipilä ym.

2012), havaittiin tämä myös tutkimuksessani. Tutkimuksessani kotiin jääneiden äitien osuus oli hieman pienempi kuin kirjan mukaan, mutta mielestäni tätä selittää se, että yli 10 %:ssa tapauksista lasta hoiti joku muu kuin oma vanhempi, esimerkiksi isovanhempi tai täti. Kuten Sipilän ym. kirjassa, myös minun tutkimuksessani havaittiin, että isät jäävät harvoin kotiin.

THL:n mukaan kotihoidon tukea käyttävät pisimpään ne äidit, joilla on vain vähän koulutusta eikä heillä ole työpaikkaa, johon palata vanhempainvapaan jälkeen. (Perhevapaiden jakautuminen vanhempien kesken). Minun tutkimuksessani sekä kotihoidon että varhaiskasvatuksen valinneissa perheissä reilu enemmistö äideistä oli 31 - 35-vuotiaita. Otantani oli suhteellisen pieni, mutta siitä on kuitenkin havaittavissa hieman samanlaisia tekijöitä kuin THL:n raporteissa, sillä nuoria äitejä oli kotihoidon valinneissa 11 % ja varhaiskasvatuksen valinneissa 7,3 %. Pieni enemmistö nuorista äideistä oli siis kotona lasten kanssa, mutta äidin ikä ei kuitenkaan näyttäytynyt selkeästi merkittävänä tekijänä valintaan.

Äidin koulutukseen ei näyttäytynyt tutkimuksessani selkeänä selittävänä tekijänä, sillä ryhmien välillä erot koulutuksessa olivat pieniä. Kotihoidon valinneista äideistä pieni enemmistö oli käynyt ammattikorkeakoulun, minkä jälkeen eniten oli ammattikoulun tai lukion käyneitä, ja varhaiskasvatuksen valinneista enemmistö oli käynyt ammattikoulun tai lukion, minkä jälkeen eniten oli ammattikorkeakoulun suorittaneita. Peruskoulun korkeimpana koulutuksena suorittaneita oli kotihoidon valinneissa 1,1 % ja varhaiskasvatuksen valinneissa 2,9 %.

Tutkimukseni perusteella päättelen, että kotihoidon valinneet äidit ovat hieman korkeammin koulutettuja kuin varhaiskasvatuksen valinneet äidit, mutta varhaiskasvatuksen valinneet äidit ovat työllistyneet paremmin. Mielestäni mahdollisia selittäviä tekijöitä tähän saattaa olla äitien opiskelu kotihoidon tuen aikana tai mahdollinen ylitarjonta työntekijöistä ammattikorkeakoulualoilla. Tutkimustulokseni on kuitenkin ristiriidassa aikaisempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan nuoret ja vain vähän kouluttautuneet äidit jäävät todennäköisimmin kotiin. Selittävänä tekijänä tähän voi olla joko kouluttautuneiden yli kolmekymppisten äitien suurempi kiinnostus vastata kyselyyn kuin nuorien ja

vähemmän kouluttautuneiden, tai sitten Kouvolassa on tällä hetkellä heikohko työllisyystilanne ammattikorkeakoulun käyneillä.

Sipilän ym. mukaan äiti valitsee todennäköisemmin kotiin jäämisen, mikäli hänen työmarkkina-asemansa on epävakaa tai hänellä ei ole työtä, johon palata vanhempainvapaan jälkeen (Sipilä ym. 2012). Minun tutkimuksessani sekä kotihoidon että varhaiskasvatuksen valinneissa ryhmissä äideillä oli eniten toistaiseksi voimassa olevia työsuhteita, mutta kotihoidon valinneissa toiseksi suurin ryhmä oli työttömiä ja varhaiskasvatuksen valinneissa määräaikaisesti työskenteleviä. Työttömien äitien kohdalla ero oli suuri, sillä kotihoidon valinneissa äideissä työttömiä oli 29,7 % ja varhaiskasvatuksen valinneissa vain 6,5 %. Tutkimuksessani siis havaittiin sama asia kuin Sipilän ym. kirjassa, eli äidin työpaikan puute lisää hänen todennäköisyyttään jäädä kotiin kotihoidon tuella.

Tutkimuksessani isän iällä, koulutuksella tai työsuhteella ei vaikuttanut olevan merkitystä lasten hoitomuodon valinnan kannalta, sillä ryhmien välillä ei ollut merkittäviä eroja. Perheen vuositulot eivät myöskään näyttäyty selittäväenä tekijänä valinnan taustalla, sillä molemmissa ryhmissä perheet useimmin tienasivat yli 51 000 € vuodessa. Päätelen tämän johtuvan siitä, että isät työskentelivät kummassakin ryhmässä pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa ja kokoaikaisesti, eikä työttömyyttä esiintynyt kummasakaan ryhmässä kuin muutamalla prosentilla. Isät olivat molemmissa ryhmissä käyneet enemmistönä ammattikoulun tai lukion.

Äitien ja isien välillä näyttäytyi erona se, että suurin osa äideistä oli suorittanut ammattikorkeakoulun ja suurin osa isistä ammattikoulun tai lukion. Äideillä oli selkeästi enemmän osa-aikaisia työsuhteita kuin isillä. Vastauksista voi huomata, että äidit olivat korkeammin koulutettuja kuin isät, mutta silti suurempi prosenttiosa isistä kuin äideistä työskenteli toistaiseksi voimassa olevasti ja kokoaikaisesti. Selvästi suurempi osa äideistä kuin isistä oli kokonaan ilman työsuhdetta. Tämä varmasti selittää osaltaan sitä, miksi suurin osa kotihoidon tukea käyttävistä on äitejä.

Sipilän ym. mukaan perheen koko vaikuttaa siihen, valitseeko perhe kotihoidon tuen vai varhaiskasvatuksen. Kolmen ja useamman lapsen vanhemmat

hoitavat useammin lapsensa kotona, ja yhden tai kahden lapsen vanhemmat valitsevat useammin varhaiskasvatuksen ollen itse työelämässä. (Sipilä ym. 2012.) Tutkimukseni ei ole vertailukelpoinen Sipilän ym. mainitsemien perheiden kanssa, sillä tutkimuksessani ei otettu huomioon pelkästään varhaiskasvatuksessa olevien lasten sisarusten määriä. Tutkimuksessani kuitenkin huomasiin, että kotihoidon tuella kotona olevissa kaksilapsisissa perheissä kummatkin lapset hoidettiin useammin kotona kuin yli kolmilapsisissa perheissä.

7.2 Varhaiskasvatuksen valinnan syyt

Tutkimuksessani vanhemman halu siirtyä työelämään tai opiskella oli suurin vaikuttava tekijä vanhemman valitessa varhaiskasvatuksen lapselleen. Toiseksi suurin syy oli taloustilanne, sillä yli puolet vastaajista koki, että perheen tulotaso ei riitä, mikäli vanhempi jää kotiin hoitamaan lasta. Myös pelko työelämästä putoamisesta vaikutti huoltajien valintaan.

Varhaiskasvatuksesta on tutkimusten mukaan lapselle paljon hyötyä (Lapsi päivä- vai kotihoitoon). Tutkimuksessani vanhempien halu saada lapselle sosiaalisia suhteita toisten lasten kanssa vaikutti lähes kaikilla vastaajilla päätökseen valita varhaiskasvatus lapselle. Halu saada lapselle ohjattua toimintaa (mm. motorinen kehitys) vaikutti reilusti yli puolella, halu saada tulevaisuudessa koulussa/työssä tarvittavia taitoja oli myös merkittävä syy, kuten myös halu saada lapselle kielellistä kehitystä. Tutkimuksestani voi havaita kouvolaisten vanhempien toivovan lapsilleen juuri näitä positiivisia vaikutuksia, mitä tutkimustulokset ovat varhaiskasvatuksella osoittaneet olevan.

7.3 Syyt kotihoidon tuen valitsemiselle

Usein lasten kotihoito nähdään vaihtoehtona kiireiselle elämälle, ja vanhemmat haluavat suojella lasta stressiltä sekä aikatauluilta. Kotihoidon tuki on myös monille äideille valinta oman hyvinvoinnin puolesta. Kotihoitoa usein perustellaan myös sillä, että muut lapsen hoitamiseksi olemassa olevat vaihtoehdot ovat ei-toivottuja. (Perhevapaiden jakautuminen vanhempien kesken; Epäily päivähoiton laadusta voi pidentää äitien kotihoidon tuen käyttöä; Sipilä ym. 2012.) Myös minun tutkimuksessani oli havaittavissa, että äidit

halusivat itse jäädä kotiin lapsen kanssa sekä tarjota lapselle kiireetöntä ja stressitöntä elämää sekä vahvan suhteen vanhemman kanssa. Myös vanhemman halu saada aikaa itselle oli nähtävissä. Tutkimuksessani nousivat esiin vastaajilla samat pelot ja huolet varhaiskasvatukseen liittyen kuin aikaisemmissa tutkimuksissa. Pelko suurista ryhmistä ja melusta oli suurin syy haluttomuuteen käyttää varhaiskasvatusta, ja tämä ilmeni vahvasti myös avoimista vastauksista.

7.4 Syyt kotiin jäävän henkilön valintaan

Kotihoito on monesti valintana silloin, kun äidillä ei ole työtä, johon siirtyä vanhempainvapaan jälkeen. Äitien tulotaso on usein alempi kuin isien, minkä vuoksi äiti jää usein kotiin hoitamaan lapsia. Isän työ ei myöskään aina mahdollista kotiin jäämistä. (Sipilä ym 2012.)

Tutkimuksessani 80 % vastasi vanhemman halun jäädä kotiin hoitamaan lasta vaikuttaneen valintaan. 22 %:ssa tapauksista vanhempien palkkatuloerot olivat suuret, jolloin pienituloisempi jäi kotihoidon tueksi. Tutkimukseni tulokset olivat siis hyvin yhteneviä aikaisempien tutkimusten kanssa, ja voin päätellä, että Kouvolassakin vanhemman oma halu jäädä kotiin on merkittävin syy perheen valitessa kumpi vanhemmista jää kotiin hoitamaan lasta. Myös äitien alhaisempi palkka on suuressa roolissa tätä päätöstä tehdessä.

7.5 Kotihoidon tuen summa sekä kuntalisän vaikutus valintaan

Kelan selvityksen mukaan vain 6 % suomalaisista pitää kotihoidon tukea riittävänä, 15 % sanoo sen olevan jokseenkin riittävä ja suurimman osan mielestä tuki on riittämätön (Sipilä 2012). Tutkimuksessani 88,2 % kotihoidon tueksi jääneistä koki, että tuki ei ole riittävä, 11,8 % koki tuen olevan riittävän suuri. Tutkimukseni tulos ei ole aivan vertailukelpoinen Kelan selvityksen kanssa, sillä olin asettanut vaihtoehtoiksi vain "riittävä/riittämätön", eikä minulla ollut vaihtoehtoa "jokseenkin riittävä" kuten Kelalla. Tutkimuksessani tukea riittämättömäksi luonnehtineiden osuus oli kuitenkin vastaavanlainen kuin aikaisemmissa tutkimuksissa, ja siksi minusta tulos on yhtenevä aikaisempien tutkimusten kanssa. Kotihoidon tuen riittäväksi summaksi reilu puolet vastaajista vastasi 551 - 650 €, mikä oli suurin asettamistani vaihtoehtoista.

Tutkimuksessani havaitsin, että vaikka enemmistölle vastaajista kuntalaisä ei vaikuttanut päätökseen varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen välillä, joillekin perheille se oli hyvin merkittävä ja kuntalaisään suhtauduttiin hyvin positiivisesti.

7.6 Huoltajien suhtautuminen varhaiskasvatuksen palveluvalikkoon ja varhaiskasvatusoikeuteen

Tutkimukseni vastausten perusteella päiväkotia oli käytetyin Kouvolan varhaiskasvatuksen palveluvalikosta. Seuraavaksi eniten käytettiin avoimen varhaiskasvatuksen palveluja, kuten perhepuistoja. Muu varhaiskasvatus oli marginaalisesti mainittu, mikä voi johtua siitä, että en määritellyt erikseen, mitä tämä muu varhaiskasvatus on, vaan oletettavasti vastaajat sijoittivat siihen sellaiset palvelut, joita eivät muihin kohtiin voineet sijoittaa. Selvästi yli puolet vastaajista oli tyytyväisiä Kouvolan varhaiskasvatuksen palveluvalikkoon. Osa ei osannut sanoa, tai he eivät olleet saaneet riittävästi tietoa palveluvalikosta voidakseen vastata kysymykseen. Verratessa kotihoidon tukea ja varhaiskasvatusta käyttäviä huomasin, että kotihoidon tuella kotona olevien vastauksista korostui se, että he eivät olleet saaneet riittävästi tietoa palveluvalikosta. Vain noin kymmenen prosenttia vastasi palveluvalikon olevan riittämätön. Vastauksissa oli selkeästi nähtävissä tarve laajemmille aukio-aloille kerhoissa ja perhepuistoissa sekä tarve muutaman tunnin tilapäishoidolle. Jotkut vastaajat kokivat, että Kouvola ei löydy kerhoja alle kolmevuotiaille lapsille. Päiväkotipaikkoja koettiin olevan liian vähän.

Tutkimuksessani 77 % vastaajista oli tyytyväinen nykyiseen säädökseen varhaiskasvatusoikeudesta. 20 % vastasi, että lapsella tulisi olla oikeus laajennettuun palveluun perheen tilanteesta riippumatta

7.7 Toimintaehdotukset

Tutkimukseni tulokset olivat suurelta osin saman kaltaisia kuin aikaisemmissa ja muita kaupunkeja koskevissa tutkimuksissa. Toivon tilaajan saavan tutkimuksestani hyötyä kehittäessään toimintaansa.

Tutkimukseni osoitti, että Kouvola ihmisillä on samanlaisia pelkoja ja epäilyksiä varhaiskasvatusta kohtaan, kuin aikaisemmat tutkimukset ovat

osoittaneet ihmisillä yleisesti olevan. Ehdotan, että Kouvolan varhaiskasvatus pyrkii lisäämään kuntalaisten tietoutta varhaiskasvatuspalveluista, jolloin kuntalaisten pelot voisivat lieventyä tietouden lisääntyessä. Varhaiskasvatuksen palveluvalikosta myös koettiin olevan liian vähän tietoa tarjolla, joten palveluvalikosta tietouden lisääminen monipuolisella ja näkyvällä esittelyllä hyödyttäisi kuntalaisia.

Kotihoidon tuen valinneiden vastauksista nousi esiin toive saada satunnaista hoitoapua lapsille avoimen varhaiskasvatuksen piiristä, jolloin vanhemmat voisivat toimittaa asioitaan tai jopa työskennellä pari tuntia. Tämä olisi minusta kehittämisen arvoinen mahdollisuus. Kotihoidon tuen valinneet myös toivoivat laajennettuja aukioloaikoja kerhoihin ja perhepuistoihin niin, että toimintaa olisi myös iltaisin. Ilta-aikaan toimivaa kerhoa tai perhepuistoa voisi olla kannattavaa pohtia kehittämistyötä tehdessä.

8 POHDINTA

Kyselylomakkeen analysointi oli kiinnostavaa. Huomasin kartoittaessani perheiden tilanteita, että vastauksissa toistui paljon samoja elementtejä, kuin mitä aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu. Vaikka perheiden tilanteista tutkimustiedon valossa havaittuja syitä löytyi, keskitin huomioni suurimmalta osin siihen, mitä vastaajat itse vastasivat syiksi valinnoilleen. Myös näissä vastauksissa oli nähtävissä samoja syitä, joiden on aiemmissa tutkimuksissa havaittu vaikuttaneen lapsen hoitomuodon valintaan.

Pidän tutkimustani suhteellisen luotettavana, sillä vastaajat valikoituivat satunnaisesti ja vastaajajoukko oli kyllin suuri. Mielestäni anonyyminä kirjautumista vaatimatta toteutettu tutkimus ei koskaan voi olla täysin luotettava, sillä vastaajien toimintaa ei ole voitu kontrolloida. Sain hiukan enemmän vastauksia kotihoidon tuen valinneilta kuin varhaiskasvatuksen valinneilta perheiltä, mutta korreloin tätä laskemalla prosentit kummastakin vastaajaryhmästä ja vertaamalla prosenttilukuja keskenään. Näin ollen en pidä tätä tutkimuksen luotettavuutta heikentävänä asiana. Varhaiskasvatuksen valinneet saivat kyselylomakkeen päiväkotien Wilma-järjestelmän kautta, mutta sain palautetta, että kaikille kohderyhmään kuuluville sitä ei ole toimitettu, joten en tiedä, kuinka suuri osa varhaiskasvatuksen valinneista sai lomakkeen. Pyysin

vastauksia perheiltä jakamalla Facebookissa Kouvolan äideille ja isille tarkoitettussa keskusteluryhmässä Kouvolan kaupungin internetsivuilla olevaa linkkiä. Kotihoidon tuen valinneet saivat näin lomakkeen tietoisuuteensa, ja myös ilman Wilma-viestiä jääneet varhaiskasvatuksen valinneet pääsivät vastaamaan kyselyyn.

Opinnäytetyötä tehdessäni sain uusia kokemuksia kyselyn tekemisestä ja opin käyttämään Webropol-ohjelmaa. Koin tulosten analysoinnin erittäin mieltä avartavana, sillä tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisena minun on hyvä tietää ihmisten kokemuksista ja peloista varhaiskasvatuksesta sekä lastensa hoidosta. Minulla on itselläni varhaiskasvatusikäisiä lapsia, joita olen hoitanut useita vuosia kotona ja jotka ovat nyt varhaiskasvatuksessa. Minulla on itselläni ollut samanlaisia ennakkoluuloja varhaiskasvatusta kohtaan, kuin mitä monella vastaajalla näkyi, ja samanlaisia syitä kotihoidolle kuin monella vastaajista. Toivon voivani hyödyntää omassa työssäni vastaajien kokemuksia, pelkoja ja toiveita varhaiskasvatuksesta ja alan ammattilaisista, ja toivon koko varhaiskasvatuksen hyödyntävän tuloksia toiminnassaan.

Jatkotutkimuksena opinnäytetyölleni ehdotan tutkimusta siitä, miten huoltajien tietoisuuden lisääminen varhaiskasvatuksesta ja kotihoidosta vaikuttaa pienten lasten hoitomuotovalintaan. Toisena jatkotutkimuksena ehdotan tutkimusta, jossa tuotetaan kattava ja selkeä esite varhaiskasvatuksen palveluvalikosta ja selvitetään, lisääntykö varhaiskasvatuksen palveluvalikkoon kuuluvien avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden käyttö ahkeralla tiedottamisella ja markkinoinnilla.

LÄHTEET

Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239. Finlex. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239#P2>

Epäily päivähoiton laadusta voi pidentää äitien kotihoidon tuen käyttöä. s.a. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/perheva-paatutkimus/tuloksia/epailys-paivahoidon-laadusta-voi-pidentaa-aitien-kotihoidon-tuen-kayttoa> [viitattu 24.1.2018].

Hakeminen päiväkotiin ja perhepäivähoitoon. Kouvolan kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/index/paivahoitojavarhaiskasvatus/paivahoitohonhakeminen.html> [viitattu 23.1.2018].

Happonen, R. 2016. Mullistava suomalaistutkimus kertoo, minkä ikäisinä lapset kannattaa panna hoitoon. Artikkel. Aamulehti. WWW-dokumentti. Päivitetty 17.11.2016. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/mullistava-suomalai-stutkimus-kertoo-minka-ikaisina-lapset-kannattaa-panna-hoitoon-24075388/> [viitattu 3.7.2018].

Huotari, M. 2018. Tarhaan vai kotiin. *Suomen Kuvalehti*. SK10. 30-33.

Ilmeen hieno Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma. Kouvolan kaupunki. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.kouvola.fi/material/attachments/5nm088taz/tiedotteet/e2UXcz8yD/Kouvolan_VASU_2017_uusi.pdf [viitattu 23.1.2018].

Kelan kautta maksettava kuntalisä. Kela. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kela.fi/kelan-kautta-maksettava-kuntalisa> [viitattu 22.6.2018].

Kotihoidon tuen määrä. Kela. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kela.fi/kotihoidontuki-maara-ja-maksaminen> [viitattu 20.6.2018].

Kotihoidon tuki. Kela. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kela.fi/kotihoidontuki> [viitattu 20.6.2018].

Kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki vai palveluseteli. Kuntaliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/opetus-ja-kulttuuri/varhaiskasvatus/kotihoidontuki-yksityisen-hoidon-tuki-vai-palveluseteli> [viitattu 21.6.2018].

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005. Finlex. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272#Pidp450200752>

Lapsi päivä- vai kotihoitoon. Yle.fi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2009/01/16/lapsi-paiva-vai-kotihoitoon> [viitattu 2.7.2018].

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen kuntalisät ja palveluseteli – raportti. 2018. Kuntaliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/opetus-ja-kulttuuri/varhaiskasvatus/kotihoidontuki-yksityisen-hoidon-tuki-vai-palveluseteli/lasten-kotihoidon-ja-yksityisen-hoidon-tuen-kuntalisat-ja-palveluseteli> [viitattu 21.6.2018].

Mistä kaveri? Avoimet varhaiskasvatuspalvelut kouvolassa. Kouvolan esite. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.innokyla.fi/documents/1947313/0/Esite_kouvola.pdf/d74bdef9-b049-4cef-a1de-6e9703f9c686 [viitattu 20.6.2018].

Nurmilaakso, M & Välimäki, A-L. 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 77-79.

Perhepäivähoitaja. Ammattinet. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/301_ammatti [viitattu 20.6.2018].

Perhevapaiden jakautuminen vanhempien kesken. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/perheen-ja-tyon-yhteensovittaminen/perhevapaiden-jakautuminen-vanhempien-kesken> [viitattu 2.7.2018].

Pulliainen, M. Aikainen päivähoito lapsille hyväksi? Tutkija: Asia ei ole niin yksinkertainen. Aamulehti. WWW-dokumentti. Päivitetty 21.11.2016. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/tutkimus-suosittelee-aikaista-paivahoitoa-lapsille-tutkija-asia-ei-ole-niin-yksinkertainen-24080151> [viitattu 3.7.2018].

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. 1.painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Sipilä, J., Rantalaiho, M., Repo, K. & Rissanen, T. 2012. Rakastettu ja vihattu kotihoidon tuki. Bookwell Oy, 116-143.

Uro, J. Myytti: Kotihoito on lapsen etu. Artikkelit. Vau.fi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vau.fi/vauva/vauvan-hoito/myytti-kotihoito-on-lapsen-etu/> [viitattu 3.7.2018].

Uudet varhaiskasvatussuunnitelmat – Mikä muuttuu? Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus/uudet_vasut [viitattu 21.6.2018].

Valli, R. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut. Kouvolan kaupunki. WWW-dokumentti. Päivitetty 1.8.2018. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/index/paivahoitojavarhaiskasvatus/maksutjataksat.html> [viitattu 3.8.2018].

Varhaiskasvatus ja esiopetus. Opetusalan ammattijärjestö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatus%20ja%20esiopetus> [viitattu 20.6.2018].

Varhaiskasvatus. Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut> [viitattu 23.1.2018].

Varhaiskasvatuspaikkojen hakeminen ja esiopetukseen ilmoittautuminen. Kouvola kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/index/uutiset/2018/01/varhaiskasvatuspaikkojenhakeminenjaesiopetukseenilmoittautuminen.html> [viitattu 20.6.2018].

Yksityisen hoidon tuen määrä ja maksaminen. Kela. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kela.fi/yksityisen-hoidon-tuki-maara-ja-maksaminen> [viitattu 21.6.2018].

Yksityisen hoidon tuki. Kela. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kela.fi/yksityisen-hoidon-tuki> [viitattu 21.6.2018].

Yle selvitti: Kotihoidon tukea käytetään eniten keskustan vahvoilla alueilla – katso oman kuntasi tilanne. Yle. WWW-dokumentti. Päivitetty 16.2.2018. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10071431> [viitattu 2.7.2018].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Korkeimman maksun tulorajat. Kouvolan kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/index/paivahoitojavarhaiskasvatus/maksutjataksat.html> [Viitattu 3.8.2018].

Kuva 2. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut. Kouvolan kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kouvola.fi/index/paivahoitojavarhaiskasvatus/maksutjataksat.html> [Viitattu 3.8.2018].

Kuva 3. Varhaiskasvatuksen valinnan syyt. Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

Kuva 4. Vanhempien toiveet varhaiskasvatukselle. Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

Kuva 5. Kotihoidon valinnan syyt. Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

Kuva 6. Haluton käyttämään varhaiskasvatusta. Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

Kuva 7. Palveluvalikosta käytettävät palvelut Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

Kuva 8. Palveluvalikon kattavuus. Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

Kuva 9. Tyytyväisyys varhaiskasvatusoikeuteen. Kuvakaappaus Webropol-raportista. Aaltonen, E. 1.8.2018.

TAULUKKOLUETTELO

- Taulukko 1. Vanhempien ikä. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 2. Vanhempien koulutus. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 3. Vanhempien työsuhde. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 4. Perheen vuositulot. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 5. Äidin ikä vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 6. Äidin koulutus vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 7. Äidin työsuhde vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 8. Isän ikä vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 9. Isän koulutus vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 10. Isän työsuhde vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.
- Taulukko 11. Perheen vuositulot vertailtuna. Aaltonen, E. 18.9.2018.

SAATEKIRJE

KOUVOLA 5.6.2018

Opiskelen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelmassa. Teen opinnäytetyönäni kyselytutkimuksen alle kolmevuotiaiden lasten vanhemmille siitä, miksi he ovat valinneet lapselleen varhaiskasvatuksen tai lapsen hoitamisen kotona kotihoidon tuella.

Opinnäytetyöni teettäjänä toimii Kouvolan varhaiskasvatus. Tutkimusta käytetään osana Kouvolan varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen kehittämistä.

Kyselytutkimukseen osallistuaksesi täyttäkää oheinen kyselytutkimuslomake sähköisesti, ja painakaa lopuksi "lähetä" -nappia. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Lomakkeessa ei kysytä henkilötietoja, joten vastaatte täysin nimettöminä. Pyydän teitä vastaamaan kyselyyn vain kerran.

Tutkimuksen tekemiseen on saatu tutkimuslupa. Kyselyyn vastaamiseen on aikaa kesäkuun 2018 loppuun. Jokaisen vastaajan vastaukset ovat tärkeitä tutkimuksen onnistumiseksi.

Kiitän Teitä etukäteen osallistumisestanne.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii Kouvolan varhaiskasvatuksesta Helena Kuusisto. Opinnäytetyöni julkaistaan internetissä osoitteessa www.theseus.fi.

Kesäisin terveisin

Elina Aaltonen

elina.aaltonen@edu.xamk.fi

KOTIHOIDON TUEN JA VARHAISKASVATUKSEN VALINTAPERUSTEET ALLE 3-VUOTIAAN LAPSEN KOHDALLA KOUVOLASSA

Vastatkaa kyselyyn vain alle 3 -vuotiaan lapsenne kohdalta, vaikka teillä olisi perheessänne muita lapsia. Perheen muista lapsista kysytään heihin erikseen kohdistetuissa kysymyksissä.

Mikäli teillä on useampi alle kolmevuotias lapsi ja heistä on osa varhaiskasvatuksessa ja osa kotihoidossa, voitte vastata varhaiskasvatuksessa olevista alle kolmevuotiaista lapsista kyselyn varhaiskasvatusta käsittelevään osioon, ja kotihoidossa olevista lapsista kotihoitoa käsittelevään osioon.

Mikäli kaikki perheen alle kolmevuotiaat lapset ovat kotihoidossa tai kaikki ovat varhaiskasvatuksessa, täyttäkää vastauksenne samaan kyselylomakkeen osaan ajatellen heitä kaikkia

1. Perheeseen kuuluu (aikuisia)

- Äiti
 Isä
 Muu aikuinen: _____

2. Ikä

Äiti	alle 20	20-25	26-30	31-35	36-40	Yli 40
Isä	alle 20	20-25	26-30	31-35	36-40	Yli 40

3. Koulutus

- Peruskoulu
- Ammattikoulu/lukio
- Ammattikorkeakoulu/yliopisto

4. Onko työsuhteenne:

- Toistaiseksi voimassa oleva
- Kokoaikainen
- Osa-aikainen
- Määräaikainen
- Kokoaikainen
- Osa-aikainen
- Ei ole työsuhdetta

5. Perheenne vuositulot

- Alle 10 000 €
- 10 000-20 000 €
- 21 000-40 000 €
- 41 000-50 000 €
- Yli 51 000 €

6. "Kouvolassa varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa, perhepäivähoitajien kotona ja perhepuistoissa. Vuoropäiväkodeissa on mahdollisuus hoitoon iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Esiopetusta annetaan päiväkotien ja peruskoulujen esiopetusryhmissä". Käytättekö palveluvalikosta:

- Avoimen varhaiskasvatuksen palveluja, kuten perhepuistoja
- Päiväkotia tai perhepäivähoitoa
- Esiopetusta
- Muu _____

7. Miten koette varhaiskasvatuksen palveluvalikon?

- Riittävän kattava
- Riittämätön, miksi? _____
- En osaa sanoa/En ole saanut riittävästi tietoa palveluvalikosta

8. Onko kyselyn kohteena oleva alle 3 v lapsenne varhaiskasvatuksessa?

- Kyllä
- Ei

9. Lapsen varhaiskasvatuspaikka?

- Päiväkoti
- Perhepäivähoito
- Muu, mikä? _____

10. Vaikuttiko päätökseenne valita varhaiskasvatuksen lapsellenne:

- Perheen tulotaso ei riitä, mikäli vanhempi jää kotiin hoitamaan lasta
- Vanhemman halu siirtyä työelämään tai opiskella
- Perheessä erityisen tuen tarve
- Vanhemman terveystilanne
- Vanhemman pelko työelämästä putoamisesta tai tulevan eläkkeen pienyydestä
- Vanhempien halu saada lapselle:
  - Sosiaalisia suhteita toisten lasten kanssa
  - Kielellistä kehitystä
  - Ohjattua toimintaa (mm.motorinen kehitys)
  - Varhaiskasvatuksen tarjoamaa tukea lapsen erityistarpeisiin
  - Tulevaisuudessa koulussa/työssä tarvittavia taitoja
  - Muu, mikä? _____
- Muu syy, mikä? _____

11. Valitsisitko kotihoidon tuen, jos:

- Kotiäitiyden ja -isyyden arvostus lisääntyisi
- Kotihoidon tuen summa olisi suurempi
- Muu, mikä?
_____

12. Minkä suuruinen kotihoidon tuki (kk summa) mahdollistaisi lapsen kotona hoitamisen?

- 350 €
- 351-450 €
- 451-550 €
- 551-650 €

13. Oletteko järjestäneet kyselyn kohteena olevan alle 3 v lapsenne hoidon itse kotihoidon tuella?

- Kyllä
- Ei

14. Kuka lasta hoitaa

- Äiti
- Isä

Muu hoitaja, kuka?

- _____

15. Vaikuttiko valintanne siitä, kuka lasta hoitaa kotihoidon tuella:

Vanhemmalla ei ollut työpaikkaa, johon palata vanhempainvapaalta. Kummalla vanhemmalla?

Vanhemman työpaikka ei mahdollistanut kotihoidon tuelle jäämistä. Kummalla vanhemmalla?

Vanhempien palkkatuloerot olivat suuret, jolloin pienituloisempi jäi kotihoidon tuelle. Kumpi jäi kotihoidon tuelle?

Toisen vanhemman halu jäädä kotiin hoitamaan lasta

Isovanhemman tai muun hoitajan halu hoitaa lasta

Muu, mikä?

---

16. Miksi valitsitte kotihoidon tuen:

- Halu viettää enemmän aikaa lapsen kanssa kotona
- Halu tarjota lapselle kiireetöntä ja stressitöntä elämää
- Toive vahvasta vanhempi-lapsi -suhteesta
- Haluton käyttämään varhaiskasvatusta:
- Huoli lapsen pärjäämisestä päiväkodissa/perhepäivähoitajalla
- Pelko suurista ryhmistä ja melusta päiväkodissa
- päiväkotimaksut olisivat suuret perheen tulojen tai useamman varhaiskasvatusikäisen lapsen vuoksi
- Lapsen erityistarpeet
- Vanhemman halu pitää tauko työelämästä
- Vanhemman halu olla kotona ja saada aikaa itselle
- Vanhempi tai muu hoitaja on äitiysvapaalla/vanhempainvapaalla perheen nuorimman lapsen kanssa
- Muu syy, mikä?: _____

17. Saatteko hoitolisää?

Kyllä

Ei

18. Onko perheessä muita alle kouluikäisiä lapsia?

- Ei ole
- On 1
- On 2
- On 3
- On yli 4

19. Onko perheenne muut lapset (muut kuin kyselyn kohteena olevat alle 3-vuotiaat) varhaiskasvatuksessa?

- Kyllä, kaikki muut ovat
- Ei
- Osa lapsista on

20. Saatteko hoitorahaa perheen muista lapsista?

- Kyllä
- Ei

21. Vaikuttiko kuntalisä päätökseesi hoitaa lapsesi kotihoidon tuella? Kirjoita perustelu laatikkoon.

---

22. Onko kotihoidon tuki mielestäsi riittävän suuri?

- Kyllä
- Ei

23. Mikäli ei, minkä suuruinen kotihoidon tuki (kk summa) olisi sinusta riittävän suuri?

- 350 €
- 351-450 €
- 451-550 €
- 551-650 €

24. Valitsisitko varhaiskasvatuksen, jos:

Saisit lisää tietoa palvelusetelin käyttömahdollisuudesta varhaiskasvatuspaikan valinnassa

Varhaiskasvatusmaksut olisivat pienemmät

Muu, mikä?

---

25. "Lapsella on lakiin perustuva oikeus varhaiskasvatukseen, joka alkaa kun huoltajan vanhempainrahakausi päättyy. Varhaiskasvatusoikeus on voimassa oppivelvollisuuden alkuun asti. Jokaisella lapsella on oikeus 20 h/viikossa kestävään varhaiskasvatukseen. Jos vanhemmat käyvät työssä, opiskelevat tai perheen tilanteessa on jokin erityinen tarve, lapsella on oikeus 20 h/viikossa laajempaan palveluun". Miten koette lapsenne oikeuden varhaiskasvatukseen?"

Olen tyytyväinen nykyiseen säädökseen varhaiskasvatusoikeudesta

Mielestäni lapsella tulisi olla oikeus laajennettuun palveluun perheen tilanteesta riippumatta

Muu, mikä?

---

26. Otamme mielellämme vastaan vapaata kommenttia kotihoidon tuen sekä varhaiskasvatuksen valinnasta.
